

# NAKUUSA – PIUMAVUGUT SAPERATALU

2011-MI ILULISSANI YOUTH FORUM PILLUGU NANGITSINEQ



12:13

ELSE CHRISTENSEN



12:13

# NAKUUSA – PIUMAVUGUT SAPERATALU

2011-MI ILULISSANI YOUTH FORUM PILLUGU  
NANGITSINEQ

ELSE CHRISTENSEN

KØBENHAVN 2012  
SFI – DET NATIONALE FORSKNINGSCENTER FOR VELFÆRD

NAKUUSA – PIUMAVUGUT SAPERATALU. 2011-MI ILULISSANI YOUTH FORUM  
PILLUGU NANGITSINEQ

Immikkoortortami pisortaq: Anne-Dorthe Hestbæk  
Meeqqanut Ilaqutariinnullu Immikkoortortaarfik

Misissuinermi ingerlatseqataasut:

Kunuunnguaq Fleischer, Ilinniartitaanermut Ilisimatusarnermullu

Simon Lennert, KANUKOKA, Kalaallit Nunaanni Kommuneqarfiit Kattuffiat

Susie Marthins, Ilaqutariinnermut, Kultureqarnermut, Ilageeqarnermut Naligiissitaanermullu  
Naalakkersuisoqarfik

Klaus Møller, Ilaqutariinnermut, Kultureqarnermut, Ilageeqarnermut Naligiissitaanermullu  
Naalakkersuisoqarfik

Tina Dam Rasmussen, MIPI, Meeqqat Inuusuttullu pillugit Ilisimasanik siammarterivik

Ella Skifte, PAARISA, Kalaallit Nunaanni Peqqinnissaqarfik

Charlotte Ørnkov, UNICEF Danmark

ISSN: 1396-1810

e-ISBN: 978-87-7119-097-7

Ilusilersuisoq: Hedda Bank

Saqqaanii assilisaq: Søren Skarby

© 2012 SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd

SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd

Herluf Trolles Gade 11

1052 København K

Tlf. 33 48 08 00

sfi@sfi.dk

www.sfi.dk

SFI-p saqqummersitai misissuinermut atatillugu issuarneqarsinnaapput, sumit tigunerlugu  
ersarissumik nalunaarutigigaanni.

SFI-p saqqummersitai anngiaraanni, eqqartoraanni aammattaaq allaaserigaanni sullissivitsinnut  
nassiutissaq.

# IMAQARNERA

	SIULEQUT	5
	EQIKKAANEQ	7
1	AALLAQQASIUT	11
	Ilulissani meeqqanut ataatsimeersuartitsineq	12
	Spørgeskemap imarisai	13
	Nalunaarusiap imarisai	14
2	ATAATSIMEERSUARNERMI INUUSUTTUT	17
	Ataatsimeersuarnermi ilaasussanik toqqaaneq	17
	Eqikkaaneq	24

<b>3</b>	<b>INOOQATIGIINNI ATUGARITITAASUT, INUUSUTTUNIT TAKUNEQARTARTUT</b>	<b>25</b>
	Inooqatigiinni atugarititaasut, inuusuttunit takuneqartartut	27
	Atuartuuneq poqiitsuuneq, ilinniagaqannginneq suliffeqannginnerlu	30
	Inuusuttut tarnimikkut ajornartorsiutaat	31
	Eqikkaaneq	33
<b>4</b>	<b>INOOQATIGIINNI AJORNARTORSIUTAASUT SORLIIT ILIUUSEQARFIGINEQASSAPPAT</b>	<b>35</b>
	Cigaretsinik, imigassamik hashimillu atuneq ajornartorsiutitalik	36
	Kinguaassiuutitigut innarliineq	37
	Inuit ataasiakkaat ajornartorsiutaannut tunnganerusut	37
	Eqikkaaneq	38
<b>5</b>	<b>INOOQATIGIIT AJORNARTORSIUTAAT PILLUGIT OQALUUSERINNINNEQ ILIUUSEQARNERLU</b>	<b>39</b>
	Niviarsiaqqat nukappiaqqallu assigiinngissutaat	39
	Oqaluuseriuminaatsut	40
	Kikkut akisussaappat iliuuseqarnissamut?	40
	Eqikkaaneq	42
	<b>ATUAGASSIAQARNEQ</b>	<b>43</b>
	<b>SFI-P NALUNAARUSIAI 2011</b>	<b>45</b>

# SIULEQUT

Ukiut kingullit ingerlanerini Kalaallit Nunaat inooqatigiit aningaasaqarnerlu pillugit immikkoortortaqaqfinni nutaanik suliniuteqarluni aallartinnikuuvoq. Pingaaruteqartut ilagaat innuttaasut inuiaqatigiinni immiinnut akisussaaffeqarnerulernissaat, inooqatimillu atugarissaarnerunissaannut, inuiaqatigiinni, suliffeqarfinni aningaasarsiornermilu aaqquissutis-sanut akuunerulernissaat suliniutigineqarnerulersimavoq.

Nalunaarusiap inuusuttut inissisimanagerat, tassunga atatillugu ersissippaa. Inuusuttut inooqatigiinni ajornartorsiutaasut pillugit ilisimaasaat, qanorlu iliuseqarnissamut isumaqarnerisut nalunaarusiami sammineqarput. NAKUUSA, iluarsartuullugu pilersaarusiaasoq Namminersortutik Oqartussani Ilaqutariinnermut, Kultureqarnermut, Ilageeqarnermut Naligiissitaanermullu Naalakkersuisoqarfimmit UNICEF Danmarkimiilu suliarineqarpoq. Iluarsartuullugu pilersaarusiaq assigiinngitsunik sammisassaqaqtitsivoq, Kalaallit Nunaanni meeqqat atugarisaasa pisinnaatitaaffiisalu nukittorsarnissaat anguniarlugu. Iluarsartuullugu pilersaarusi-ami SFI siunnersuisutut suliakkerneqarnikuuvoq.

Tassani anguniagaavoq NAKUUSA-p iluarsartuullugu pilersaarusiaani naliginnaasunik suliaqarnerni ilisimasani nutaanik pissarsinissaq. Iluarsartuullugu pilersaarusiaq ukiuni sisamani ingerlanneqassaaq, ukiunilu 2012, 2013, 2014 aamma 2015-imi nalunaarusianik minnerusunik saqqummertoqartassalluni.

Una nalunaarussiaq iluarsartuullugu pilersaarusiap siullertut sulia-  
raa. Tassani inuusuttut 38-it 13-15-inik ukiullit, oktober 2011-mi Ilulis-  
sani NAKUUSA Youth Forum-ip ingerlanneqarnerani ilaasut, spørge-  
skema atorlugu misissuinermi immersugaasa inerneru takuneqarsinnaap-  
put. Nalunaarusiap anguniagaraa inuusuttut inooqatigiinni ajornartorsiutit  
periarfissallu pillugit ilisimasaat isumaallu saqqummersinnissai. Inuusuttut  
NAKUUSA-p Youth Forum-ianut ilaanikunut nalunaarsuutit 2012-ip  
ingerlanerani, Kalaallit Nunaanni meeqqat atuarfianni assigiinngitsuni  
sisamat- tallimaneersunik ilaneqarput, inuusuttut isumaasa kimeqarneru-  
sumik ersersinneqarnissaat anguniarlugu.

Nalunaarussiaq ilisimatuumit, mag.art. Else Christensen-imit suli-  
arineqarpoq. Cand.jur. Inger Koch-Nielsen, siornatigut SFI-mi ilisima-  
tuutut misissuinermi pisortaq avataanit nalunaarusiamut imaqarnilii-  
simalluni.

Nalunaarussiaq UNICEF Danmark-imit aningaasalerneqarpoq.

København, april 2012

JØRGEN SØNDERGAARD



## EQIKKAANEQ

Nalunaarusiaq misissuinermi siullertut suliaavoq, tassanilu SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd-ip inuusuttut Ilulissani oktober 2011-mi NAKUUSA Youth Forum-imi ilaanikut malinnaaffigai. NAKUUSA iluarsartuullugu pilersaarusiaasoq Kalaallit Nunaanni Ilaqutariinnermut, Kultureqarnermut, Ilageeqarnermut Naligiissitaanermullu Naalakkersuisoqarfimmit UNICEF Danmark-imiillu suliarineqarpoq. Iluarsartuullugu pilersaarusiaq assigiinngitsunik sammisassaqartitsivoq, taakkualu Kalaallit Nunaanni meeqqat atugarisaasa pisinnaatitaaffisalu nukittorsarnissaat pillugit suliniuteqarluni. NAKUUSA Youth Forum, aammattaq meeqqanut ataatsimeersuartitsinermik taaneqartartoq suliniutini annerusuni siullerpaatut suliarineqarpoq.

Nalunaarusiami inuusuttut 38-it 13-15-inik ukiullit, NAKUUSA Youth Forum-ip ingerlanneqarnerani ilaasut, spørgeskema atorlugu misissuinermi immersugaasa inerneru takuneqarsinnaapput. Inuusuttut ataani allassimasunik aperineqarput:

- Inooqatigiinni periarfissat, pingaartumik ajornartorsiutit pillugit ilisimasaat isumaallu
- Ajornartorsiutit, isumaat malillugu, qanoq annertutiginerisa nalilersorneri

- Inuusuttut isumaat malillugu, suut ajornartorsiutit pingaarnertut siuliniutigineqassanersut
- Kikkut suliniuteqarnermi akisussaasuussanersut
- Inuusuttut ilaquutaallu kikkuunersut.

Inuusuttut namminneq misilittagaat apersuutigineqanngilaq. Nalunaarusiap inuusuttut ilisimasaat isumaallu kisiisa sammisarai.

#### INUUSUTTUT MISISSUIFFIGINEQARTUT NUKISSAQARPUT

Inuusuttut ataatsimeersuarnermi ilaasut nukissaqarluartutut taasariaqarput. Inuusuttut imminnut tatigisuupput, inoorusussuseqartut ilinniagaqarnissaminnut pilersaaruteqarput, inersimasunngornissaminnullu pissanganartumik inuuneqassamaartut. Taamaattumik nalunaarusiami oqaaseqaatit Kalaallit Nunaanni inuusuttunut tamanut attuumassuserneqarsinnaanngillat. Nalunaarusiani sisamaasuni siulliusumi uani inuusuttunik 38-nik apersorneqarsimasunik imaqarpoq, apersorneqartullu Youth Forum-imi inuusuttut 39-it ilaasimasut ilagaat. 2012-imi misissuineri inuusuttut meeqqat atuarfianni annerni, Kalaallit Nunaata sineriaaniit atuarfinni sisamat imalt. tallimaneersuniniit, atuartut ilanngunneqassapput. Tamanna Kalaallit Nunaanni inuusuttut ilisimasaat isumaallu pillugit ilisimasanut tunuliaquteqarluarnerulernissamut paasissutissaqarnerulernissamullu iluaqutaassaaq. Nalunaarusiaq 2013-ip aallartinnerani saqqummersinneqarnissaa ilimagineqarpoq.

Inuusuttut Youth Forum-mut ilaanikut isumaqarput inuusuttut tusaaneqarnissaat pingaaruteqartoq. Taakkulu isumaqarputtaaq inuusuttut inooqatigiinni periarfissat ajornartorsiutillu pillugit oqallinnermi ilaanissaat pingaaruteqartoq. Amerlanerit isumaqarput inooqatigiinni periarfissat ajornartorsiutillu pillugit ilisimasatik “ajunngitsut” aamma “ajorpallaanngitsut”. Niviarsiaqqalli nukappiaqqanut naleqqiullugit amerlanerit isumaqarput inooqatigiinni periarfissat ajornartorsiutillu pillugit ilisimaqarnerullutik.

#### INOOQATIGIINNI AJORNARTORSIUTIT

Inuusuttut inooqatigiinni ajornartorsiutaasuni cigaretsinik, hashimik imigassamillu siusinaartumik atornerluineq, angajoqqaattaq imigassamik hashimillu atornerluinerat alaatsinaaffigineruaat. Aammattaq inuusuttut kinguaassiutitigut innarliinerit, imigassamik atuinerit, inuusuttut akornanni pinerluttuliortarneq ajornartorsiutitut isigivaat,

minnerunngitsumillu atuarnermi malinnaannginneq, meeqqat atuarfiisa kingorna ilinniagaqannginneq suliffissaqannginnerlu uparuarppaat. Inuusuttllu misissuiffigineqarsimasunit inuusuttoqatitsik assigiinngitsunik tarnimikkut ajoqutillit inooqatigiinnut ajornartorsiutaasinnaaneri eqqumaffigineqarpiannngilaq.

Apeqqutit inooqatigiinni periarfissarnernut tunngasutut taaneqarsinnaasut, uppenarsaasinnaasunik akineqanngillat. Soorluli pissutsit taamaattut inuusuttut akornanni ersippallaanngittut. Taamaasilluni oqatigineqarsinnaavoq inuusuttut inooqatigiinni ajornartorsiutinut tunngasut isumalluutiniit uparuaannerugaat.

#### ILIUUSEQARTOQASSAAQ

Inuusuttut isumaqarput ajornartorsiutit eqqaaneqartut iliuuseqarfigineqartariaqartut. Ukkatarineruaalli imigassamik hashimillu atonerluinerup iliuuseqarfigineqarnissaa, inuusuttut angajoqqaallu eqqarsaatigalugit. Ajornartorsiutini, inuusuttut ikinnerpaat isumaat malillugu, iliuuseqarfigisariaqartoq tassaavoq; inuit ataasiakkaat tarnimikkut ajornartorsiuteqarnerat. Taassuma inerneraa; inuusuttut inuit ataasiakkaat tarnimikkut ajornartorsiuteqartarnerat pillugu ukkatarinnittut ikippallaartut. Tassanili niviarsiaqqat nukappiaqqallu assigiinngissutaat erserpoq, tassanimi niviarsiaqqat amerlanerpaat isumaqarmata iliuuseqartoqartariaqartoq.

#### INOOQATIGIINNI AJORNARTORSIUTIT EQQARTORNEQAN-NGILLAT

Inuusuttut akornanni inooqatigiinni ajornartorsiutit pillugit oqallitarnerat assigiinnegeqaaq. Niviarsiaqqat nukappiaqqanit oqallinnerupput, tamar-milli isumaqarput tamanna oqallisigissallugu ajornakusoornartuusoq.

Inerniliinerullu ersersippaa; inuusuttut inooqatigiinni ajornartorsiutit inissisimanerat ilisimasaqarfigigaluarlugu oqallisiginissaat ajornakusoortittaraat, soorlu peqatitik inooqatigiinni ajornartorsiutit pillugit oqallitarnerat qaqutigooortoq.

#### INOOQATIGIINNI AJORNARTORSIUTIT PILLUGIT AAQQIINIAR-NERMI AKISUSSAAFFEQARNEQ

Inuusuttut tamangajammik isumaqarput angajoqqaajunerusut aaqqiisogarnissaanut akisussaaffeqarnerusut. Inuusuttut affaasa missaat isumaqarput, paasinnittariaasiat malillugu, politiit, inuusuttut, tarnip pissusiinik

ilisimasallit, atuarfik, Naalackersuisoqarfinni kommuninilu sulisut nunalu tamakkerlugu kommuninilu politikerit akisussaasut. Tassanilu aammat-taaq niviarsiaqqat nukappiaqqallu assigiinngitsunik eqqarsartariaaseqar-nerat ersepoq, tassani nukappiaqqat isumaqaramik politiit akisussaa-suusut, niviarsiaqqalli tarnit pissusiinik ilisimasalik akisussaasutut isigigaat.

Kikkut inooqatigiinni ajornartorsiuinik aaqqiussatut akisus-saasuussanersut imaaliallaannarluni akineqarsinnaanngilaq. Inuusuttut-taaq tamanna pillugu apeqqutit akinissaat ajornakusoortissimavaat.

Tamanna nangaassutigalugu inuusuttunit inerniliunneqarpoq kikkut akisussaaffimmik tigusissanersut ajornakusoortoq, aaqqiussutissa-nik nassaartoqartinnagu. Inerniliinerup peqqutigineruaa inuusuttut iliuu-sissanik akissuteqarpallaaratik isummaminnik saqqummiinerunerat. Soor-lu inuusuttut ilaat oqartut; imerpallaassanngikkaanni killiliisinnaasariaqar-tugut. Taanna ilutigalugu takussutissiisoqarnikuunngilaq “qanoq” killiliis-innaasariaqartugut imertoqannginnissaanulluunniit qanoq ikorfartoqati-giulluta suleqatigiissinnaasugut. Oqaatigineqassarli inersimasunut apeqqutit taamaattut aamma akiuminaassinnaasartut.

#### INNERSUUT

Misissuinerup innersuussutigaa iliuusissanik aaqqiissutaasinnaasunik inuusuttut isumassaqarpallaannginnerat suliniutissani oqallisissiassanilu aallaavigineqartariaqartoq. Inuusuttut inooqatigiinni ajornartorsiuinik pillugit ilisimasaat isumaallu annertusinnaapput, qanorli iliuuseqar-nissamat ilisimasakinnertik ersersippaat. Tamanna isumaqarpoq isummat, suut ‘ajunnginnerinik’ ‘ajornarnerinilluunniit’ tunngasut sammineqar-pallaartut, iliuusissalli inooqatigiinni innuttaasut ataasiakkaat periarfissaannut tunngasunut aaqqiiniarnissaq sammineqanngippaal-laarluni, ingammik sullissineq eqqarsaatigalugu.

Tamanna ingerlariaqqiffigissagaanni periarfissaq ataasiuvoq, tassa qanoq-oqaaseqaat oqallinnermi iliuuseqarnissamat siunnersuusiornissa-mullu ilanngutsinneqarnissaa.

## AALLAQQAASIUT

Iluarsartuullugu pilersaarussiaq NAKUUSA Kalaallit Nunaanni Namminersorlutik Oqartussat Ilaqtariinnermut, Kultureqarnermut, Ilageeqarnermut Naligiissitaanermullu Naalakkersuisoqarfiat Danmarkimilu UNICEF-ip inaagaraat. NAKUUSA januar 2011-mi aallartinneqarpoq, 2014-illu naanerata tungaanut ingerlanneqassalluni. Iluarsartuullugu pilersaarussiaq assigiinngitsunik sammisassaqtitsivoq, taakkualu Kalaallit Nunaanni meeqqat atugarisaat piginnaatitaaffisalu nukittorsarnissaat suliniutigalugu (takuuk [www.nakuusa.gl](http://www.nakuusa.gl)). Iluarsartuullugu pilersaarussiaq NAKUUSA-p siullertut meeqqat ataatsimeersuarnissaat NAKUUSA Youth Forum-imik taaguusigaq suliarisimavaat. Tamannalu Ilulissani oktober 2011-mi ingerlanneqarpoq.

Una nalunaarussiaq siullertut allataavoq, tassanilu SFI-p – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd; NAKUUSA Youth Forum-imi inuusuttut ataatsimeersuarnerat suliaallu malinnaaffigaat. Nalunaarusiami inuusuttut 38-it 13-15-inik ukiullit, oktober 2011-mi Ilulissani NAKUUSA Youth Forum-ip ingerlanneqarnerani ilaasut, spørgeskema atorlugu misissuinermi immersugaasa inerneru takuneqarsinnaapput. Nalunaarusiap anguniagaraa inuusuttut inooqatigiinni ajornartorsiutit periarfissallu pillugit ilisimasaat isumaallu saqqummersinnissai. Misissuineruttaaq anguniagaraa nutaanik atorsaasunillu ilisimasaqalernissaq, iluarsartuullugu pilersaarussiaq suliniutaasa ingerlariaqqinnissaanut iluaqutaasussanik.

Inuusuttut NAKUUSA Youth Forum-ianut ilaanikunut nalunaarsuutit 2012-ip ingerlanerani, Kalaallit Nunaanni meeqqat atuarfianni assigiinngitsuni sisamani tallimaniluunniit ilaneqarput, inuusuttut 13-15-inik ukullit isumaasa kimeqarneru-sumik ersersinneqarnissaat anguniarlugu. 2013-imi nutaamik spørgeskema atorlugu misissuisoqaqqissaaq, tassani apersorneqassalutik inuusuttut 2011-mi NAKUUSA Youth Forum-imi ilaanikut. 2014-imi naggataasumik spørgeskema atorlugu misissuisoqassaaq, tassani inuusuttut nutaat 13-15-inik ukiullit atuarfinni sisamaneersut tallimaneersulluunniit. Iluarsartuullugu pilersaarussiaq ukiuni sisamani ingerlanneqassaaq, ukiunilu 2012, 2013, 2014 aamma 2015-imi nalunaarusianik minnerusunik saqqummertoqartassalluni.

## ILULISSANI MEEQQANUT ATAATSIMEERSUARTITSINEQ

Meeqqanut ataatsimeersuartitsineq – NAKUUSA Youth Forum – inuusuttunut 13-15-inik ukiulinnut aqqissuussaavoq, tassungalu Kalaallit Nunaanni inuusuttut tamarmik ilaanissaminnut qinnuteqarsinnaasimallutik. Nuna tamakkerlugu inuusuttut 149-t ilaarusullutik qinnuteqarsimapput. 13-15-inik ukiullit eqqarsaatigalugit qinnuteqartut 6 %-iisimallutik.

Inuusuttut 39-t qinnuteqartunit ataatsimeersuarnissamut akuerineqarsimapput. Niviarsiaqqat nukappiaqqanit amerlanerusimapput. Tassani ersepoq qinnuteqartuni niviarsiaqqat ataatsimeersuaqataanissamut amerlanerusimaneri.

Tassani pingartinneqarsimavoq qinnuteqartup meeqqat inuusuttullu atugarissaat pillugu eqqarsaatersuutaat, soorlu inuusuttup suna pequtugalugu ilaarusunna toqqammavigisimallugu. Aammattaaq inuusuttup qinnuteqarnermini ersersinnaasimavaa suut isumassarsiat ataatsimeersuarnerminit angerlaruni ingerlateqqissallugit. Anguniagaa-simavortaaq inuusuttut ilaasussat Kalaallit Nunaata sineriaata tamakkerlugu qinnuteqarnikuussasut, illoqarfinniit nunarfinniillu ilaasoqarnissaa.

Ataatsimeersuarnermi inuusuttut spørgeskemanik nalunaarusiami tunuliaqutaasussanik immersuipput. Katillugit 37-it, niviarsiaqqat 22-it nukappiaqqallu 15-it spørgeskemanik immersuipput, inuusuttup ataatsip ilaannakortumik immersoraa; ataatsip immersunnigikkaa. Nalunaarusiap oqaaseqaataa inerneralu spørgeskemat toqqammavigalugit suliaapput.

## INERNERIT INUUSUTTUNUT TAMANUT ATUUTINNGILLAT

Nalunaarusiap ataatsimeersuarnermi ilaasut oqaaseqaataat kisiisa paasisutissiaraa. Taamaattumik inernerit Kalaallit Nunaat tamakkerlugu inuusuttut oqaaseqaataattut isigineqassanngilaq. Nalunaarusiaq oqallinnermi siullerpaatut atuagassiaasup inuusuttut inernissimasullu oqallinneruler-nissaat anguniagaqarpoq. Ersersinneqassaarli nalunaarusiami inuusuttut nuna tamakkerlugu najugaqartut pineqanngimmata.

Nalunaarusiap tullissaa 2013-ip aallartinnerani saqqummertussaq inuusuttut oqaaseqaataannik imaqarnerussaaq, taamaattumillu Kalaallit Nunaanni inuusuttut ilisimasaat isumaallu nalileruminarnerulissallutik.

## SPØRGESKEMAP IMARISAI

SFI-p Ilaqutariinnermut, Kultureqarnermut, Ilageeqarnermut Naligiissitaanermullu Naalackersuisoqarfik Danmarkimilu UNICEF suleqatigalugu spørgeskema suliaraa. Spørgeskema Kalaallit Nunaanni meeqqat pillugit misissuineq tunngavigaa (Christensen, Kristensen & Baviskar, 2009), ilaatigut misissuinnermit ilisimasat kalaallinut, kalaallit inooriaasiannut aamma maannamut siornatigullu kinaassusaannut tunngasunik suliaqarpoq (Brochmann, 1992; Ilaqutariinnermut, Kultureqarnermut, Ilageeqarnermut Naligiissitaanermullu Naalackersuisoqarfik, 2011; Folkver & Hvilsom, 1994; Heinrich, 2010; Joelsen, 2011; Kalig & Bannerjee, 2007; Nathansen, 2004; Schiermacher, 2010).

Spørgeskema apeqqutinik imaqarpoq, taakkualu inuusuttut Kalaallit Nunaanni inooqatigiit periarfissaat ajornartorsiuttaallu pillugit ilisimasaannut isumaannullu tunngassuteqarlutik, aammattaaq inuusuttut inuusuttoqatimik akornanni sammisassaqartarnerannik inissisisimaneq. Aammattaaq inuusuttut paasinnittariaasiat malillugu, qanoq inooqatigiinni ajornartorsiutit assigiinngitsiginerat pillugu, apeqqusiortoqarpoq, ajornartorsiutini sorliit kikkut akisussaaffigeneraat pisoqassatillugu. Naggataagullu apeqqusiortoqarpoq inuusuttunut ilaqutaannullu qulaartuisussamik, tassa inuusuttut ataatsimeersuarnermi ilaasut qanoq ittuunerannik ersersitsisussamik.

Apeqqutit paatsoorneqannginnissaat anguniarlugu, apeqqutigineqartut naatsumik nassuiarneqarnikuupput, inuusuttut nalunnginni-

assammassuk apeqqutit qanoq isumaqarnersut. Spørgeskema kalaallisut qallunaatulluunniit immersorneqarsinnaasimavoq. Spørgeskemap naanerani oqaaseqaasiortoqarsinnaanermut inissaliisoqarnikuuvoq. Inuusuttut amerlasuut apeqqutit akisamik saniatigut ataatsimeersuarnerlu pillugu oqaaseqaasiorsimapput. Naleqquttut nalunaarusiamut oqaatsit issuaqqissaakkatut ilanngunneqarput.

Nalunaarusiap siunertarinngilaa inuusuttuaqqat suut ajornartorsiutit aqusaarnikuuneraat paasissallugit. Taamaattumik inuusuttut misilittagaat pillugit apeqqusiortoqanngilaq. Nalunaarusiap inuusuttut ilisimaasaat isumaallu kisiisa misissorpaa.

## NALUNAARUSIAP IMARISAI

Nalunaarusiaq sisamanik kapitaleqartussatut suliaavoq. Kapitaliup aappaa paasissutissiisutininik inuusuttut ataatsimeersuarnermi ilaasut kikkune-ranik imaqarpoq. Kapitalimi inuusuttut ukiui, klassimi sorlermi atuar-nersut, avatagiisiat sunngiffimminnilu soqutigisaat, ilinniaqqinnissamin-nut pilersaarutaat sinnattuilu allaaserineqarput. Kapitalip aappaani ersersinniarneqarpoq kikkut spørgeskemanik immersuisuusimanersut, oqaaseqaatit nalilersorluarsinnaanissaat anguniarlugu. Paasissutissiiner-mi takuneqarsinnaassapput inuusuttut assigiinngiffii assigiiffiilu, 2012-imilu inuusuttut spørgeskemamik immersuisussat kikkunerannik takutitsi-nissamut periarfissiissalluni.

Kapitaliup pingajuata ersersippaa inuusuttut isiginnittaasianniit inooqatigiinni atugaasut qanoq inneri, inooqatigiinnilu periarfissat ajornartorsiutillu sammeneqarlutik. Spørgeskemami pingaartinneqarnerupput inooqatigiinni atugaasut ajornartorsiutitut taaneqarsinnaasut. Tassani anguniarneqarpoq inuusuttut inooqatigiinni ajornartorsiutit pillugit suut maluginiarnerusarneraat ajornartorsiutitullu isigigaat. Immikkoortup naanerani naatsumik eqikkakkamik ataatsimeersuarneq pillugu nalunaa-rusiarannguaqassaaq, tassanilu inooqatigiinni ajornartorsiutit iserfigine-qassallutitaaq.

Kapitaliup sisamaat inooqatigiinni ajornartorsiutit qulaani taaneqartut soorliit, inuusuttut isumaat malillugu, suliniuteqarfigineqassa-nersut. Kapitalini siullerni ajornartorsiutaasut allattorsimaffiat malillugu ingerlanneqassaaq, tassanilu suut ajornartorsiutitut taasasaanersut eqqar-



torneqassalluni. Taamaalilluni kapitaliup sisamaat siullernut itisiliisutut atuagassanngussalluni.

Kapitaliup tallimaa inuusuttut isumaat malillugu suut suliniu-teqarfigineqassanersut pillugu allagaavoq, tassanittaaq suut iliuseqarfigineqassanersut allallu peqatigalugit oqallitarnersut allaaserineqarluni. Niviarsiaqqat nukappiaqqallu assigiinngissutaat pillugu naatsumik paasisutissaqassaaq. Immikkoortup naanerani inuusuttut isumaat malillugu kikkut inooqatigiinni ajornartorsiutit akisussaaffigissaneraat paasisutissamik allaqqasoqassaaq.



# ATAATSIMEERSUARNERMI INUUSUTTUT

Apequt pingaarutilik inuusuttut ataatsimeersuarnermi ilaasut kikkune-  
ranik imaqarpoq. Nunatsinni inuusuttut 13-15 ukiullit tamarmik uani ili-  
saritinneqanngillat, kisianni inuusuttut ikittuinnaat ilisartiinnarneqarner-  
lutik?

## ATAATSIMEERSUARNERMI ILAASUSSANIK TOQQAANEQ

NAKUUSA Youth Forum-imi inuusuttut ilaasut Kalaallit Nunaata sine-  
riaaniit toqqarneqarput, taakkualu toqqagaasut qinnuteqaasioqqusissum-  
mi peqqussutit malillugit qinnuteqarsimallutik. Inuusuttut namminneq  
qinnuteqarnissartik akisussaaffigisimavaat, soorlu nammineq aalajanger-  
sinnaagaat ilaanissamut kissaatiminni qanoq ilaanissamut inissisimaru-  
sunnerlutik.

Inuusuttut nalaatsortumik toqqarneqarput, taamaattumik eqimat-  
takkaat toqqarneqarsimannginneri erserluni. Taamaattorli inuusuttut  
ilaasinnaanissaannut pingasunik piumasaqaateqarpugut. Tassa inuusuttut  
13-15-it akornanni ukioqassasut, inuusuttullu inooqatigiinni ajornartor-  
siutit pillugit oqallinnissamut soqutiginnissallutik. Kalaallit Nunaatalu  
sineriaa tamakkerlugu nunaqarfinniit illoqarfinniillu ilaasoqarnissaa  
pingaartinneqarsimalluni. Tamanna toqqaariaaseq atortillugu inuusuttut

39-it ataatsimeersuarnermut ilaasut Kalaallit Nunaanni inuusuttunut tamanut sinniisutut taasasaanngillat.

#### UTOQQAASSUSEQ KLASSERLU

Inuusuttut 38-it spørgeskemamik immersuinikut tamakkerlutik ukiutik klassertillu sorliunersoq akissutiginiikuuaat. Inuusuttut affai (katillugit 19-it) 1997-imi inunngorsimapput. Taamaattumillu oqaatigineqarsinnaalluni 2011-mi 14-inik ukioqartut. Aqqanillit 1996-imi inunngorsimapput 15-inillu ukioqarlutik, arfineq pingasulli 1998-imi inunngorsimapput 13-inillu ukoqarlutik. Pissusissamisuttaaq 19-it 9. klassimi, qulit 10. Klassimi arfineq marlullu 8. klassimi atuartuupput. (Inuusuttut marluk klassimi sorlermi atuartuunerlutik nalunaarutigisimanngilaat). Katillugit misissuinermi niviarsiaqqat 23-it nukappiaqqallu 15-it ilaasimapput.

#### NAJUGAQ

Inuusuttut 38-it tamarmik spørgeskemamik immersuinerminni najugartik nalunaarutigisimavaat. Inuusuttut ilaasut amerlasuut nunaqarfinneersuupput. Katillugit inuusuttut qulit nunaqarfinneerput, 28-ilu illoqarfinneerlutik. Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik malillugu meeqqat inuusuttullu nunaqarfinni najugallit 20 %-it ataappai. Tamanna isumaqarpoq, ataatsimiititaliaq najugarisaq peqqutaatillugu toqqartorneqarsimasuuppata, inuusuttut nunarfinneersut arfineq marluk missaannaat ilaasusaasimassagaluarput. Taamaattumik inuusuttut nunaqarfinneersut nalinginnaasumik iluaqutaasutut isigineqarput. Nalunaarsuiffik 2.1-ip taku-tippaa, inuusuttut meeqqat ataatsimeersuarnerannut ilaasut kommunini sorlarni najugaqarnersut.

---

#### NALUNAARSUIFFIK 2.1

Kommunini niviarsiaqqat nukappiaqqallu najugarisaasa agguataarneri. Amerlassusaat.

Kommune	niviarsiaqqat	nukappiaqqat	Inuusuttut katillugit
Qaasuitsup Kommunia	8	7	15
Qeqqata Kommunia	5	1	6
Kommuneqarfik Sermersooq	6	5	11
Kommune Kujalleq	4	2	6
Kommunit tamarmik	23	15	38

Kilde: Ilulissani meeqqat ataatsimeersuarneranni spørgeskemat, oktober 2011.

Inuusuttut amerlanerit Qaasuitsup Kommunianinngaanerput. Qaasuitsup Kommunia Kalaallit Nunaata kommuniiini sisamani avannarliuvoq.

Qeqertarsuup tunuaniit Kalaallit Nunaata avannaani inoqarfinnut isorartutigaluni, illoqarfik Qaanaaq eqqamini nunaqarfilik killigalugu. Qaasu-itsup Kommunia kommuniunikunik ilaqarpoq: Kangaasiaq, Aasiaat, Qeqertarsuaq, Qasigiannuit, Ilulissat, Uummannaq, Upernavik aamma Qaanaaq. Inuusuttut illoqarfinnit tamaneersuupput kommunillu nunaqarfiineersut arlaliullutik.

Tulliullugu Kommuneqarfik Sermersuumiit ilaasut amerlapput. Kommuneqarfik Sermersooq aammattaq kommuniuvoq angisooq, ki-taaniit sermersuaq sinerlugu tunumut siammasitsigisoq. Illoqarfiit pi-ngaarnersaat Nuuk kommunini anginersaavoq. Aammattaq Ivittuut Paa-miullu Kalaallit Nunaata kitaaniit kommunimut ilaapput, kiisalu Tasiilaq tallimanik nunaqarfittalik aamma Ittoqqortoormiit tunuminngaanniit kommuneqaqataallutik. Inuusuttut meeqqat ataatsimeersuarnerannut ilaa-sut illoqarfinnit taaneqartuneersuupput (Ivittuut minillugu), kiisalu nuna-qarfinneersuullutik.

Kommunini marlunni kingullerni taaneqartuni inuusuttut ilaasut ikinneraapput. Tassunga peqqutaavoq kommunit nunatartik peqqutaal-luni makitsinissamat periarfissakinnerunerat. Taamaattumik ajornarneru-nikuuvoq kommunini najugaqarfiit inuusuttunik inuttalissallugit. Qeqqata Kommunia Kalaallit Nunaata kitaaniippoq, Kommuneqarfiullu Sermer-suup aamma Qaasu-itsup Kommuniata akornanni inissisimalluni. Qeqqata Kommunia marlunnik illoqarfitta-qarpoq, Maniitsoq aamma Sisimiut, kiisalu amerlanngittunik nunaqarfeqarluni (Kangerlussuaq, Kalaallit Nu-naanni mittarfeqarfiat, ataaniilluni). Kommunip illoqarfiiniit marlunniit nunarfiiniillu inuusuttunik ilaasoqarpoq.

Kiisalu Kommune Kujallermiit inuusuttut ilaasut amerlanngillat, kommuneqarfillu kujallerpaasoq nunami inissisimaffimmini mikiner-saalluni. Kommune Kujalliup illoqarfitta-qarpoq, Nanortalik, Qaqortoq aamma Narsaq, kiisalu nunaqarfitta-qarluni. Inuusuttut kommunini taak-kunaninngaanneersut aamma ilaapput.

Tamanna ima paasisariaavoq, sumiiffiit tamarmik sinnerlugit inuusuttunik ilaasoqartoq. Kalaallit Nunaat tamakkerlugu inuusuttut (15-it ataallugit ukiullit) innutaasuni pingajorarterutaasut Qaasu-itsup Kom-muniani najugaqarput, aamma pingajorarterutit missaaniittut Kommune-qarfik Sermersooq najugaqarfigaat, pingajorarterut sinneruttoq Qeqqata Kommuniani Kommune Kujallermilu agguataaqqalluni. Meeqqat ataatsi-meersuarnerannut ilaasut toqqarneqarput, Kalaallit Nunaata sineriaa ta-

makkerlugumiit, taamaattumillu sumiiffiit najugaqarfiusut sinnerlugit ilaasoqarluni.

#### ILAQUTARIINNERMI ATUGAASUT

Inuusuttut 36-it ilaqutariinnermi atugarisat pillugit apeqqutinik akisimapput. Inuusuttut amerlanersaat angajoqqaatik tamarmik najugaqatigaat (inuusuttut 24-it). Tallimat anaanartik kisimiittoq najugaqatigaat, pingasut anaanartik ataataartatillu najugaqatigalugit, pingasut skolehjemmimi najugaqarlutik (meeqqat nunaqarfinnerisut meeqqat atuarfiannik naam-massiiniarlutik skolehjemminut illoqarfinniittunut nuunnikut) inuusuttorlu ataaseq ullukut unnuakkullu paaqqinnittarfimmi najugaqarluni.

Inuusuttut katillugit 29-usut paasissutissiippat anaanartik suliffeqartoq, 30-llu ataamik suliffeqarnerat nalunaarutigalugu. Inuusuttut amerlanerit ataasiinnaangitsunik qatannguteqarput, qatanngutigiinnilu inissisimaffiit ima agguataaqqallutik; inuusuttut pingajorarterutaat qatanngutiminni angajulliusut, nukarliusullu pingajorarterutaallutik, kiisalu akulliit aammattaaq pingajorarterutaallutik.

#### INUIT ATTAVEQAQATIGIISSUT

Inuusuttut attaveqarfigisartagaasa misissornerisa kikkuunerannik attaveqaataannillu takutitsissaaq, kiisalu attaveqaqatigiinnerminnut malit-tarisassat qanoq paasisimaneerat ersersinneqassalluni. 38-it tamarmiul-lutik sporgeskemap immersorneranut ilaasut attaveqaqatigiinnertik pil-lugu immersuisimapput. Inuusuttut tamangajammik paasissutissiippat atuarerinnermi kingorna peqatipajaaminnik ilaqartarlutik. 5 %-iinnai (inuusuttut marluk) akisimapput ilassaqaannginertik peqqutigalugu kisimiikkajuttarlutik.

Katillugit 71 % (inuusuttut 27-it) akisimapput eqimattani aalajangersimasuniikkajunnerusarlutik. 24 % (inuusuttut qulingiluat) oqaluttu-arpurput inuusuttut aalajangersimanerusut amerlanngittut, eqimattaanngikka-luurtut, ilaginerusarlugit. 5 %-iinnai (inuusuttut marluk) aalajangersima-sunik ilagisaqarneq ajorput. Taakkua marluk ilassaqaannginnamik kisimiik-kajuttuupput.

#### ATUARFIMMI IKINNGUTEQARNEQ

Inuusuttut amerlanerit, katillugit 74 % (inuusuttut 28-it), ikinngutit ilaginerukkajuttakkatik atuaqatigaat. Akissut eqqumiinngilaq atuarfimiittarnermi akunnernik amerlasuunik sivisussuseqartarmat,

kiisalu najugaqarfiit sumiiffeqatigiissuneersut atuarfimmi ataasiinnaasumi atuartuukkajuttarlutik. Amerlasuulli eqqaavaat allanik peqquteqarnertik. Soorlu meeraanermiiniit angajoqqaatik aqqutigalugit imminnut ilikkarsimasinnaagamik, angajoqqaat ikinngutigiinnerat, ilaqtariinnerat najugaqarfimmiluunniit sumiiffeqatigiinnerat pequtaalluni.

Akissutit tamarmik Kalaallit Nunnanni najugaqartunut nalinginnaasuupput. Nuummi, Sisimiuni Ilulissaniluunniit najugaqanngikkaanni atuarfimmi ataasiinnarmi atuortoqarnerusarpoq, eqqarleriittoqarnerusarluni angajoqqaallu amerlanerit ilaqtariinngikkaangamik ikinngutigiikkajuttarlutik.

#### NUANNARINEQARNEQ

Inuusuttut aperineqarnikuupput isumaat malillugu peqatiminnik qanoq nuannarineqartiginerlutik. 45 %-ii (inuusuttut 17-it) isumaqarput allatuulli nuannarineqarlutik, 34 %-iili (inuusuttut 13-it) isumaqartut peqatimi akornanni nuannarineqarnerulaarunarlutik. Kingulliit 21 %-usut (inuusuttut arfineq pingasut) nuannarineqarnerlutik nuannarineqannginnerullutilluunni nalullugu akisimapput, t akisimallutik.

#### NALUNAARSUIFFIK 2.2

Inuusuttut nuannarineqarnissamat pingaartitaasa allattorsimaffiat.

Akissutissaqarnerunissamat periarfissiisoq. Procenti.

Taamaattuulluni ajunngilaq:	Niviarsiaqqat	Nukappiaqqat	Tamarmik
Ajunngisaarneq	95	85	91
Sammissaqaqatigiinneq	82	79	81
Eqqartuinermi isummanik annissineq	86	69	80
Ingutsinnginnissaq	86	69	80
Amerlasuunik ikinnguteqarneq	78	54	68
Isertullaqqittuuneq	57	54	56
Timersullaqqinneq	40	54	45
Atuartuulluarneq	58	25	45
Isikkorinneq	38	38	38
Atisaginneq	40	31	36
Kusanartumik nassartakkamik oqarasuaateqarnissaq	10	14	12
Tamarmik katillugit	22	14	36

Noqq. N=36 Ima paasisariaavoq; kingulliit marluk immersuinnginnerat pequtaalluni kisanut ilaangittut.

Kilde: Ilulissani meeqqat ataatsimeersuarneranni spørgeskema, oktober 2011.

Inuusuttut aammattaq aperineqarput nuannarineqarnissaq, isu-maat malillugu, qanoq pingaaruteqartiginersoq soqutaannginnerorsorluunniit. Amerlanerit akipput ajunngisaartuunissaq, sammissaqaqatigiinnissaq,

eqqartuisinnaanissamut isummanik annissisarnissaq, ingutsinnginnissaq, amerlasuunik ikinnguteqarnissaq isertuussilluarsinnaanerlu pingaaruteqartoq, nalunaarsuiffik 2.2 takuuk.

Akissutigineqartut ersersippaat nuannarineqarnissamut suut pingaarute-qarnersut isumaqatigiissutigigaat, immikkoortunilu assigiinngitsuni nu-kappiaqqat niviarsiaqqallu assigiinnginnerat ersarittoq. Nukappiaqqat niviarsiaqqallu takutippaat tamarmik ajunngisaarneq sammisaqaqa-tigiinnerlu pingaartippaat.

Niviarsiaqqat nukappiaqqallu (niviarsiaraanerusunulli) isumaqarput oqallittoqartillugu isummanik annisinissaq ingutsinnginnissarlu pingaaruteqartoq.

Maluginiagassaasorli pingaarnersaq tassaavoq nuannarineqarnissamut niviarsiaqqat nukappiaqqaniit atuartuulluarnissaq annertuumik pingaartinnerunerigaat. Nukappiaqqalli timersortartuulluarnissaq niviarsiaqqaniit pingaartinnerugaat takuneqarsinnaalluni.

Tamarmik pingaartippaat isikkorissaarnissaq atisagissaarnissarlu pingaaruteqartoq, soorluttaaq isumaqatigiittut kusanartumik nassartakkamik oqarasuaateqarnissaq nuannarineqarnissamut annertuumik pingaaruteqanngittoq. Ataaserli allassimavoq:

[Nuannarineqarnissamut pingaartitat pillugit] qeqqatigut krydsiliivunga, pissutingalugu meeqqat inuusuttullu ilaat aamma ikinngutitaarsinnaasarmata nassartakkamik oqarasuaateqarnerat, timersullaqqittuunerat atisaginneralluunniit peqqutaalluni.

#### SIUNISSAMI ILINNIAGAQARNISSAMUT PILERSAARUTIT

Inuusuttut meeqqat atuarfianni naammassigunik ilinniagaqarniarnersut aperineqarmata inuusuttut 33-it ilinniagaqassallutik akisimapput. Tamarmik ilinniartissartik ilisimannngikkaluarlugu nalunngilaat ilinniassallutik. Inuusuttut marluk akisimapput immaqa ilinniagaqassallutik, pingasullu akisimallutik ilinniagaqarnissartik ilimaginagu.

Katillugit inuusuttut 27-it akisimapput artuarfitsik naammassigunikku sulerinissaminnik pilersaarusioreersimallutik, aqqanillili suli pilersaarusiatic naammassisimanagit akisimallutik.

#### SIUNISSAMUT SINNATTUT

Aammattaq inuusuttut aperineqarsimapput siunissamut sinnattoqarnersut. Katillugit qulit oqaaseqaasorsimapput, taakkualu sisamanik akineqarsinnaallutik ( “aap”, “immaqa”, “naamik” imaluunniit



“naluaara”). Nalunaarsuiffik 2.3-ip inuusuttut assigiinngitsunut “aap”-eernikut amerlassusaat takutippaa. Nalunaarsuiffik oqaaseqaatit malillugit inissititerneqarpoq, aammattaaq niviarsiaqqat nukappiaqqallu angernikut immikkoorlutik inisseqapput.

### NALUNAARSUIFFIK 2.3

Niviarsiaqqat nukappiaqqallu siunissamut sinnattuisa allattorsimaffiat.

Akissutissaqarnerunissamut periarfissiisoq.

Sinnattui:	Niviarsiaqqat	Nukappiaqqat	Inuusuttut katillugit
Ilinniagaqarnissaq	21	15	36
Nuannaarnissaq	21	14	35
Inuuneq pissanganartoq	16	15	31
Angalanissaq	16	13	29
Ikiuinninnissaq	18	10	28
Kalaallit Nunaanni najugaqarnissaq	12	11	23
Meerartaarnissaq	15	8	23
Aappartaarnissaq	13	9	22
Politikkimik soqutigisaqarnissaq	7	6	13
Kalaallit Nunaanni ilinniagaqarnissaq	5	5	10
Tamarmik katillugit	22	15	37

Noqq. N=37 ima isumaqarpoq, ataaseq akineqarsimangittoq kiseqataangittoq?  
Kilde: Ilulissani meeqqat ataatsimeersuarneranni spørgeskema, oktober 2011.

Inuusuttut sinnatutik pillugit oqaaseqaataat inuusuttunik 13-15-inik ukioqarneri tunngavigalugit apeqqutit atuarneqassapput. Inuusuttummi ilaasa suli aappaqarnissaq meerartaarnissarlu pillugit takorloorinissartik ilu-moorsaarnaartumik takorloorsinnaanngilaat. Tamangajammillu ilinniagaqarnissamut pissanganartumillu nuannaartutut inuuneqarnissamut sinnatorisaqarput. Amerlanerit, tamarmiunngikkaluartut, inersimasunngorunik Kalaallit Nunaanni najugaqarusupput. Inuusuttut misissuiffigineqarsimasut 23-it akisimapput Kalaallit Nunaanni najugaqarusullutik. Inuusuttut pingasut toqqaannartumik akisimapput Kalaallit Nunaanni najugaqarusunnatik, sinneruttullu aqqanillit nalullugu. Assinganillu ikinnerussuteqartut Kalaallit Nunaanni ilinniagaqarusupput. Tassunga peqquataavoq inuusuttut ilinniagaqarusuttut ilinniarusutaasa amerlanersaat Kalaallit Nunaanni ilinniarneqarsinnaannginerat.

Niviarsiaqqat nukappiaqqallu akissutaat assigiinngilaartarput. Niviarsiaqqat ilinniagaqarusupput, inuulluarusullutik ikiuinnikkusullutillu, nukappiaqqat ilinniagaqarusuttut pissanganartorsiorusullutik angalarusupputtaaq.

ATAATSIMEERSUARNERMUT ILAALLUNI NUANNERPOQ  
Amerlanersaat meeqqat ataatsimeersuarnerannut ilaanertik misigisaqar-  
luarfigisutut nalunaarutigaat. Spørgeskemami inuusuttunit assigiinngitsut  
oqaaseqaatigineqartut takuneqarsinnaapput:

NAKUUSA Youth Forum-imut ilaalluni nuannertorujuuvoq!  
Qujanaq!

Spørgeskema eqqarsaatissiivoq apeqqutillu ilaatigut akiuminaas-  
sinnaasarsimallutik. Nuannerpulli pissanganarlutillu, apeqqutilli  
ilaat pissanganarnerusinnaapput.

Siullertut NAKUUSA-mut ilaasinnaaninnut qujarusuppunga.  
Inuusuttoqatimma isumaat siunertaallu aammattaq  
soqutigeqigakkit.

NAKUUSA-mut qujassutigerusuppara angalallunga ilaasima-  
nera. Paarineqarluarpugut. Tamaasa inuulluaqqunissai artornas-  
saaq qaangeruminaallunilu. Tamaasa ajunngitsumik kissaappakka  
tamanullu qujarujussuarusullunga.

Ataatsimeersuaqataasinnaaninnut NAKUUSA-mut qujarusuppu-  
nga.

NAKUUSA-p ilaanissannut toqqarsimmanga qujarusuppu-  
nga, ataatsimeersuarneq nuanneqaaq. Ataatsimeersuarnerup  
ingerlanerani nuanniilliunnginnama.

## EQIKKAANEQ

Inuusuttut ataatsimeersuarnermut ilaasut nukissaqarluartutut taasin-  
naapput. Inuusuttuupput ingerlalluartut, inuunermik ataqinnittut im-  
minnullu tatigisut. Amerlanerit angajoqqaaminnit agguaqatigiisillugu  
allaniit tapersorsorneqarnerorpasipput, angajoqqaat inissisimalluarnerat  
peqqutaagunarluni.

Pingaarnerpaarpasipporlu inuusuttut inuuneqarusuttuunerat  
inuunerminnilu angusaqarusuttuunerat, ilinniagaqarusunnerat ilaarusus-  
suseqarnerallu annertoq, tusarnaarusussuseqarnerat allanillu oqaatsi-  
minnik tusarneqarusunnerat ersarittoq.

# INOOQATIGIINNI ATUGARITITAASUT, INUUSUTTUNIT TAKUNEQARTARTUT

Skemami apequt siulleq inuusuttut, isumaat malillugu, qanoq ilisima-saqartiginerannut qanorlu ilikkagaqarsimanerannut tunngavoq. Tulliattut inuusuttut isumaat malillugu inooqatigiit pillugit oqalleseqataanissamut ilaanissartik qanoq pingaaruteqartiginersoq apeqquteqarpoq.

## ILANISSARPUT PINGAARUTEQARPOQ

Inuusuttut tamarmik (ataaseq minillugu), inooqatigiit periarfissat ajornartorsiutaallu pillugit oqallinnermut ilaanissap pingaaruteqarnera pillugu, “aap”-imik akipput. Assingusutullu inuusuttuni 37-ini 34-it paasisutis-siipput inooqatigiinni periarfissat ajornartorsiutillu pillugit spørgeskemami “assut” “immannguaq”-luunniit akissutigisimallugu.

Akissutit ataatsimeersuarnermut ilaanissamut tunngavigitinneqar-simapput, toqqaariaaserlu iluatsilluartutut taasinnaalluni. Ataatsimeersuar-nermut ilaasut inuusuttuupput inooqatigiinni periarfissat ajornartorsiutillu pillugit oqallinnissamut soqutiginnittut, oqaaseqarunik tusaaneqar-nissamut ilimasuuteqartut.

Inuusuttut amerlasuut spørgeskemami immersugassat annikigi-simavaat. Suli tusaaneqartussanik annissasaqarnerullutik oqarput. Ilaat ima oqaaseqaammik ilassuteqarsimavoq:

Inuusuttut ulluinnarni sulerisarnerat pillugu apeqquteqarnissaa pisariaqartissimangaluarpara, tassa qanoq ulluinnarni pisunik ilu-

arsaassisinnaanermik tunngasunik. Apeqqutinik paatsuugassaanngitsunik ersarissumik allakkatigut akineqarsiinnaasunik amigaaateqarpoq. Tamanna perusukkaluarpara, taava qanoq eqqarsarnerluni annikkuminarnerusinnaammat.

### ILISIMASAQ AJUNNGIKANNERSOQ

Skemami apeqqutit siulliit ima ipput: ”Kalaallit Nunaanni inuusuttut inooqatigiinni periarfissaat ajornartorsiutaallu pillugit qanoq ilisimasaqartigalutit ilimagaajuk?” Apeqqut “ilisimasaqarluarpunga”, “ilisimasaqarpunga”, “ilisimasakippunga” imaluunniit “ilisimasaqanngilanga”-mik akineqarsinnaavoq.

Soorlu nalunaarsuiffik 3.1-imi takuneqarsinnaasoq, inuusuttut amerlanerit inuusuttut inooqatigiit periarfissaat pillugu akisimapput “ilisimasaqarluarpunga”-mik “ilisimasaqarpunga”-milluunniit. Katillugit 76 %-i (inuusuttut 28) taamatut akipput, 24 %-i (inuusuttut 9) ilisimasakillutik ilisimasaqarnatilluunniit akisut.

---

### NALUNAARSUIFFIK 3.1

Niviarsiaqqat nukappiaqqallu inooqatigiit periarfissaat ajornartorsiutaallu pillugit ilisimasaasa allattorsimaffiat. Akissutissaqarnerunissamat periarfissiisoq.

Procenti.

Inuusuttut oqaaseqaataat:	Niviarsiaqqat	Nukappiaqqat	Tamarmik
Ilisimasaqarluarpunga	18	13	16
Ilisimasaqarpunga	68	47	60
Ilisimasakippunga	5	40	19
Ilisimasanngilanga	9	0	5
Katillugit	22	15	37

Noqq. N=37 ima isumaqarpoq; ataaseq akineqarsimanngitsoq kisitani ilaanngittoq  
Kilde: Ilulissani meeqqat ataatsimeersuarneranni spørgeskema, oktober 2011.

Akissutit takoqqissaaraanni niviarsiaqqat nukappiaqqallu akissutaat assi-  
giinngitsut takuneqarsinnaapput, tassani 86 %-i (katillugit niviarsiaqqani  
22-init 19-it) aamma 60 %-i (katillugit nukappiaqqani 15-init qulingiluat)  
akisimapput inuusuttut inooqatigiinni periarfissaat ajornartorsiutaallu  
pillugit “ilisimasaqarluarlutik” imaluunniit “ilisimasaqarlutik”. Malugini-  
aquneqarporli misissuinermini inuusuttut amerlanngittut ilaeneri, taamaat-  
tumik akissutit oqaaseqaatitut atussallugit sianiginarluni.

## ANGAJOQQAANNIIT ATUARFINNIILLU TUSARPARA

Inuusuttut amerlanerit, tassa 78 %-i (katillugit inuusuttut 28-it), oqarput angajoqqaatik aqputigalugit inooqatigiinni periarfissat ajornartorsiutillu tusarsimallugit. Angajoqqaat pissutsit pillugit inuusuttortatik oqaluttuus-simavaat.

Amerlaqatingajaannillu, 67 %-i (katillugit inuusuttut 24-it), oqarput atuarfimmiiit pissutsit tusarsimallugit. Ikinnerungaartut, inuusuttut 44 %-i (katillugit inuusuttut 16-it), oqarput isiginnaagassiatigut, radiukkut ikinngutiminniilluunniit inooqatigiinni pissutsit takusimallugit tusarsimallu-gilluunniit, sulilu ikinnerusut, 22 %-i (katillugit inuusuttut 8), oqartut inooqatigiinni pissutsit internettikkut aviisitigulluunniit atuarsimallugit.

Tassani ersarissumik takussutissaavoq inuusuttut angajoqqaaminniit atuarfimminniillu paasissutissanik pissarsilluarnerusarnerat. Inuusuttut ataatsimeersuarnermut ilaasut angajoqqaavisa meeqqamik inooqatigiit pillugit soqutiginnilluarlutik oqaluttuusisarneri ilisimannilluarnerallu iluaqtaavoq. Atuarfik aammattaaq paasissutissiil-luartaartut inissisimavoq. Inuusuttut ikinneersuit namminneq internetti aviisillu aqputigalugit paasisaqtarsimapput.

Inuusuttut paasissutissanik katersinerusinnaasutut nukittorsassa-gaanni pingaaruteqarpoq angajoqqaat atuarfullu ilisimasaannik pissar-sinissap ajornanngitsuunissaa. Ingammik inuusuttunut angajoqqaaminnit pissarsiaqarpallaarsinnaanngitsunut, soorlu inuusuttut ataatsimeersuar-nermi ilaasut, atuarfiisa akisussaaffii nakkutigineqarnissaat.

Aammattaaq inuusuttut tapersersornissaannut naleqqussinnaa-voq tv-kkut, radiukkut internettikkullu paasissutissanik ujarlernissamut pikkorinnerulernissaat, inooqatigiinni atugarisat pillugit paasissutissanik pisinnaanermut nutaanik neqeroorutilinnik. Naggataagullu inuusuttut inooqatigiinni periarfissat ajornartorsiutillu pillugit peqatiminnik oqa-loqateqartarnissaasa/oqallitarnissaasa tapersersornissaat pingaaruteqar-poq.

## INOOQATIGIINNI ATUGARITITAASUT, INUUSUTTUNIT TAKUNEQARTARTUT

Misissuinermi apeqqutini pingaarutilik tassaavoq: ”Inooqatigiinni atugari-sat sorliit inuusuttunit takuneqartarpat?”. Apeqqut katillugu 1-inik oqaa-seqaatinik akineqarsimavoq. Apeqqutit tullerriiaaqqissaameqanngillat, taa-

maattumik, oqaraanni, inooqatigiinni periarfissat inooqatigiinnilu ajornartorsiutit imminnut qalleraallutik tulleriissinnaasarpur. Inuusuttut sisamanik akinissaminnut toqqagassinneqarput; “isumaqataavunga”, “isumaqataalaarpunga”, “isumaqataaangilanga” imaluunniit qanoq isumaqarnerlutik nalugaagamikku “naluaara”.

Tulliattut akissutini oqaaseqaatigineqartut sumut tunnganeri peq-qutaatillugit eqimattanngorlugit immikkoortinneqarput, eqimattani isumaqataasut amerlanersaasut siullinngorlugit. Inooqatigiinni ajornartorsiutit pillugit akissutigineqartut isumaqatigiinnerpaatut taasassaapput, inooqatigiinnermili nukittussusermut apeqqutit akissutaat amerlanatik. Tassunga peqquataaqaagunarpooq inuusuttut ajornartorsiutit nukittussusermiit maluginiarnerugaat, ilaatiguttaaq inooqatigiinni nukittussusermut apeqqutiniq erseqqissuusassanik nassaarniarneq ajornarsimalluni.

#### CIGARETSINIK HASHIMIK IMIGASSAMILLU SIUSITTUMIK ATUINEQ

Inuusuttut cigaretsinik hashimik imigassamillu atuinnermut oqaaseqaataasut nakkutigineruaat, taamaattumik siusittumik atuilersimaneq tassuuna erserluni. Inuusuttut amerlanerit oqaaseqaatit ukua isumaqatigineruaat:

- Inuusuttut amerlavallaat siusittumik cigaretsinik pujortartalersimasut – 84 %-it (31-it) isumaqataapput
- Inuusuttut siusittumik hashimik pujortartalernerat ajornartorsiutaasoq – 76 %-i (29-it) isumaqataapput
- Inuusuttut siusittumik imigassamik imertalernerat ajornartorsiutaasoq – 71 %-i (27-it) isumaqataapput. (Uanili niviarsiaqqat amerlanerit nukappiaqqaniit isumaqataanerupput).

Inuusuttorli ataasiinnaq oqaaseqaatini pingasuni isumaqataasimannngilaq. Amerlanngittut isumaqataanerlutik naluvaat, amerlanerulaallu isumaqataalaarlutik akisumallutik.

Inersimasuttaaq amerlasuut isumaqarput siusittumik cigaretsinik hashimik imigassamillu atuineq inuusuttunut inooqatigiit iluanni ajornartorsiutaasoq, soorluttaaq nalunngereeripput kalaallit inuusuttut siusittumik cigaretsinik, hashimik imigassamillu atuilerartut (Niqlasen & Bjerregaard (red.), 2011).

#### ANGAJOQQAAT IMIGASSAMIK HASHIMILLU ATUINERAT

Inuusuttut oqaaseqaataat malillugit angajoqqaat imigassamik hashimillu atuinerat inooqatigiit iluanni ajornartorsiutaavoq angisooq. Amerlasuut oqaaseqaatit imaattut isumaqatigaat:

- Inuusuttut amerlasuut ajornartorsiuteqarput, anaanaat aamma/imaluunniit ataataat imigassamik ajornartorsiuteqarmat – 68 %-i (25-it) isumaqataapput
- Inuusuttut amerlasuut ajornartorsiuteqarput, anaanaat aamma/imaluunniit ataataat hashimik ajornartorsiuteqarmat – 54 %-i (20-it) isumaqataapput.

Tamaat isigalugu inuusuttut isumaqarput imigassamik hashimillu atuin eq/atornerluineq inooqatigiit iluanni ajornartorsiutaasoq. Tamanna inuusuttut atuinerrannut/atornerluinerannut aamma angajoqqaat atuinerrannut/atornerluinerannut tunngavoq. Ilulissani meeqqat ataatsimeersuarnerata takussutissaami naggataami imigassamik hashimillu atuin eq, meeqqat inuusuttullu inuunerannut sunniutillit, pingaarnernut sammissassanut ilanngunneqarsimapput.

#### KINGUAASSIUUTITIGUT ATORNERLUINEQ

Inuusuttut, meeqqat inuusuttullu kinguaassiuutimikkut atornerluineqartarnerat pillugu ajornartorsiutinut nakkutiginnittorujussuupput. Makkununnga isumaqatigiittoqaaq:

- Inuusuttut ikinngitsut artornartorsiorput, kinguaassiuutimikkut atornerluineqarnikuunertik pissutigalugu – 76 %-i (28-it) isumaqataapput. (Nukappiaqqat amerlanerit niviarsiaqqaniit isumaqataanerupput).

Uani maluginiaqquneqarpoq inuusuttut namminneq kinguaassiuutitigut atornerluineqarsimanagerat apequtigineqanngittoq. Akissutaat inuusuttut kinguaassiuutitigut atornerluineqarsimanagertik pissutigalugu artorsartarnerat isumaqatigineraat. Tamanna isumaqarpoq inuusuttut kinguaassiuutitigut atornerluinerup kingunerani nalaassinikut artukkerneqartarnerannuinaq tunngassuteqartoq.

Inuusuttut ajornartorsiummut soqutiginninnerat atuarfinniit nu-taarsiassaniillu tunngaveqartinneqarpoq, taakkunanimi kinguaassiuutitigut

atornerlunneqartunut tunngasut eqqartorneqartaleneri ukiuni kingullerni ersarissiatuaarpasimammata.

#### IMERSIMANEQ PINERLUTTULIORNERLU

Inuusuttut ilaat aammattaq isumaqataapput oqaaseqaatit pinerluttuliornermut tunngasut, imersimaneq nakuusernerlu inooqatigiit iluanni ajornartorsiutaasut, soorlu ersarissarneqartoq ilaatigut pisut eqqartorneqartut politiinut ajornartorsiutitut pinngortarmata.

- Inuusuttut ilaat politiinit ajornartorsiutigineqartarput pinerluttuliornerat peqquataalluni, s.i. tillinniarnikkut – 72 %-i (26-it) isumaqataapput.
- Inuusuttut ilaat politiinit ajornartorsiutigineqartarput imersimaneq nakuusernerlu peqquataalluni – 50 %-i (18-it) isumaqataapput.

Uani inooqatigiinni ajornartorsiutit; imigassamik hashimillu atuineq/atornerluineq atugarisallu aqqusinerni ersarissinnaasut toqqammavigalugit oqaluuserineqarput.

#### ATUARTUUNEQ POQIITSUUNEQ, ILINNIAGAQANNGINNEQ SULIFFEQANNGINNERLU

Pissutsit tulluuttut maluginiarneqangaartut atuarnermut sulinermullu oqaaseqaataasuupput:

- Inuusuttut meeqqat atuarfiata kingorna ilinniagakippallaarnerat – 63 %-i (24-it) isumaqataapput
- Isuusuttut amerlavallaat atuffarlunnerat ajornartorsiutaasoq – 47 %-i (18-it) isumaqataapput
- Inuusuttut amerlavallaat meeqqat atuarfiat naammassigaagamikku suliffissaqanngittut – 43 %-i (16-it) isumaqataapput.

Apeqquutit ilinniagakinnermut tunngasut, inuusunnermut suliffissaqannginnermullu tunngasut, kiisalu inuusuttut atuffarluttut amerlavallaarnerat Kalaallit Nunaanni politikkikkut oqallinnerni annertuumik eqqartorneqarnikuupput. Akissutit takutippaat inuusuttut aammattaq ajornartorsiutaasut maluginiartaraat. Ataatsimeersuarnerup naanerani inuusuttu-



nit eqqaaneqarsimavoq allannguinnessamut kissaatigisanut atugarisat eqqaaneqartut ilanngunneqarsimasut.

## INUUSUTTUT TARNIMIKKUT AJORNARTORSIUTAAT

Spørgeskemami aammattaq inuttut namminermet ajornartorsiutinut tunngasunik inuusuttut atorsinnaasaannik apeqquteqarpoq. Inuusuttut affangai – ikinnerussuteqartut – isumaqataallutik akisimapput inuusuttunik inooqatigiit akornanni ajornartorsiuteqartoqartoq. Tamanna oqaaseqaatini ataani allassima-suni takuneqarsinnaavoq:

- Inuusuttut amerlasuut imminut toqunneq eqqarsaatiginikuuaat misilinnikuulluguluunniit – 50 %-i (19-it) isumaqataapput
- Inuusuttut amerlasuut isumaqarput allaniit ikiorneqarnissartik pisarnerminniit pisariaqartinnerullugu – 43 %-i (16-it) isumaqataapput
- Inuusuttut amerlasuut tarnimikkut ajornartorsiuteqarput artorsartuullutilluunniit – 39 %-i (15-it) isumaqataapput
- Inuusuttut amerlasuut ilinniagassartik pissutigalugu illoqarfimmut allamut nuussagunik misigissutsitigut artorsarpallaarput – 39 %-i (15-it) isumaqataapput.

Akissutini malunnarnerpaavoq inuusuttut affaasa oqaaseqaatiminni isumaqataanertik takutikkaat; inuusuttut amerlavallaat imminut toqunnissaq eqqarsaatiginikuugaat misilinnikuulluguluunniit, qulilli oqaaseqaatiminni isumaqataalaarlutik akisimapput. Nalunngilarput inuusuttut amerlavallaat imminut toqunneq eqqarsaatiginikuugaat misilinnikuugaalluunniit, uanilu takuneqarsinnaavoq inuusuttut tamanna annertuumik maluginiaraat. Inuusuttut ilaasa apeqqutigineqartoq imatut oqaaseqarfigaa:

Naalakkersuisut paasisariaqarpaat imminut toqukkusulluni eqqarsaateqartumik ikiuiniarluta pisortanut saaffiginnikkaangatta tusaaneqarneq ajoratta.

Oqaaseqaatip takutippaa inersimasut inuusuttullu inooqatigiinni ajornartorsiutinut tunngasut iliuuseqarfiginissaannut ajornakusooruteqartartut.

Oqaaseqaatigineqartut kingullit marluk inuusuttunik ikinnerusunik isumaqatigineqarput. Illuattulli inuusuttut amerlasuut isumaqa-

taallutik akisimapput. Tassunga nassuiaataasinnaavoq sammineqartuni marlunni oqaaseqaatit erseqqissuunnginneri. Inuusuttoq imigassartorsimasoq maluginiarnissaa ajornannginneruvoq – inuusuttorli imigassartorsimalluni politiinit akertilernerqaruni tarnimikkut ajornartorsiutilimmiit ilaqtutaminuilluunniit avinngarusimalluni misigissutsimigut artukkerneqarsimaguni maluginiarnissaa ersarinnerlluni.

#### INUUSUTTUT INUUSOQATITIK IKIORAAT

Oqaaseqaatit ajornartorsiutinut tunnganerusut eqqaassanngikkaanni sionatigut inooqatigiinni nukittorsaataasinnaasunut tunngasut oqaaseqaatigineqarput. Apeqqutit periarfissanik assigiinngitsunik inuusuttut imminnut tapersorsinnaanerannut tunngassuteqarput. Inuusuttut amerlasuut oqaaseqaat, inuusuttut nalinginnaasumik ikinngutigiuartartut pillugit, isumaqataapput. Soorlu inuusuttut ikittuinnaat inoqatimik inuunerannut akulerutinnginnissartik pingaartinnerarlugu isumaqataasut. Inuusuttut ikinnerit inuusuttut imminnut ikioqatigiittarnerat pillugu oqaaseqaammut isumaqataapput:

- Inuusuttut nalinginnaasumik ikinngutigiuartarput – 57 %-i (21-it) isumaqataapput
- Inuusuttut isumaqakkajuttarput inoqatimik inuunerannut akuleruttussaanatik – 25 %-i (9-t) isumaqataapput
- Inuusuttut artorsarfimmi ikioqatigiinnissaminnut pikkorittut – 42 %-i (16-it) isumaqataapput
- Inuusuttut pigisaminnik avisseqatigiinnissaminnut pikkoriffeqartut – 34 %-i (13-it) isumaqataapput.

Uani amerlasuut takutippaat isumaqataalaarlutik, ikinnerit isumaqataanaatik, amerlanngitsullu qanoq akissanerlutik nalullugu.

Oqaaseqaatit kingulliit marluk, inuusuttut imminnut ikioqatigiittarnerannut tunngasooq, inuusuttut ikinnerit isumaqataallutik akisimapput. Akinganilli isumaqataalaartut amerlasimallutik. Tassani erserpoq atukkat assigiinngitsunik tunngassutillit ilaat sionatigut eqqarsaatigineqarluarsimanngitsut. Peqqutaasinnaapputaaq pissutsit eqqaaneqartut isigalugit malinnaaffigineqarsinnaannginnerat misiginikuusimannginneralluunniit tunngavusoq – imaluunniit misigisimagaanni, imaassinnaasoq sunerluni sumilluunniit pinerluni malugisimanngikkaa.

Oqaaseqaatinut taakkununga niviarsiaqqat nukappiaqqallu assigiinngiffeqarput: Niviarsiaqqat nukappiaqqaniit isumaqataanerupput inuusuttut artorsarfiusumi piffissami annerpaami imminnut ikioqatigiinnissamut pikkorittartut. Isumaqataallutik akisimasut tamangajammik niviarsiaarasimapput.

## EQIKKAANEQ

Tamaat isigalugu nalilerneqarsinnaavoq inuusuttut inooqatigiinni atugaasut assigiinngitsut ilisimasaqarfigigaat, ingammik meeqqat inuusuttullu inuunerannut tunngasut, ukiullu kingulliit ingerlaneranni tamanik oqallisaasimaqisoq.

Inuusuttut inooqatigiinni ajornartorsiutit maluginiarneruaat, inooqatigiinnilu isumalluutissat maluginiannginnerullugit. Tassunga pequtaqataasinnaavoq ajornartorsiutit isumalluutissanit maluginiassallugit ersarinnerunerat, kiisalu inooqatigiinni ajornartorsiutinut iliuuseqarnissamut tamanik oqallittunit akisussaaffimmik tiguisussanik inissiisoqarnikuunnginnerat.

Assigisaanik ataatsimeersuarnerup naanerani nalunaarusiaq nitartakkami ([www.nakuusa.gl](http://www.nakuusa.gl))-imi nassaarineqarsinnaavoq. Nalunaarusiami ajornartorsiutit assigiinngitsut eqqartorneqarput, isumalluutissanilli/inooqatigiinni periarfissanilli eqqartuisoqarnani. Isumalluutinut taarsiullugu iliuuserisinnaasat assigiinngitsut oqaaseqaasiarineqarsimapput, tassanilu inuup nammineq akisussaaffeqarnera isummallu assigiinngitsut, pissusissat eqqortut qanoq ittuunerannik eqqartuisut, ersarissarneqarlutik. Nalunaarusiami allaqqavoq:

- Inersimasut meeqqanut paasinninnerminnik takutitsisassapput
- Meeraasugut nammineq atuarfimmi malinnaanissatsinnut akisussaaffeqarpugut
- Nunani allani ilinniagaqarnissatsinnut periarfissaqarpugut, oqaatsinillu allanik ilinniarnissatsinnut periarfissaqarluta
- Immitsinnut tatiginerulerusuppugut, ittoorata kukkunissatsinnullu ersigata isummatsinnik saqqummerluta annissinnaalerusulluta
- Kissaatiginngisatsinnut naameertalerusuppugut

- Immitsinnut oqaloqatigiittarnerunissamik pisariaqartitsivugut, nalunngilarpummi meeqqat meeraqatiminnik qinngasaarisartut angerlarsimaffimminni ajornartorsiuteqartuusut
- Ilinniagaqarnissamut akisussaaqataarusuppugut, inuunittalu qanoq ingerlanissaanik eqqarsarluarusulluta. Nammineerluta nittartakkani allatigulluunniit periarfissanik nassaarsinnaavugut.

Tamaat isigalugu oqaaseqaatit malittassanut tunngasuupput, ilitersuutinilli immikkut itturnik allaqqasoqarani. Isummanik ersersitsineruvoq iliuuseqarnissamut ilitersuuteqarnermiit. Nalunaarusiaq allannguinnissamut aallaqqaasiisutut nalilerneqarsinnaavoq, isummat iliuuseqarnissamut takorluuisitsisuummata. Alloriarnissap tullerilerpaa isummat eqqaaneqartut qanoq timitalerneqassanerannik eqqartuinissaq. Inersimasut meeqqanik paasinninniartutik qanoq iliuuseqartarpat? Paasininnermik takutitsineq sunaana? Iliuusissat suut pineqarpat? Imaluunniit: Qanoq isumaqarpa meeqqat namminneq atuarfimmi malinnaanissaminnut akisussaasuusut? Qanoq taamaasiortarpat? Iliuusissat suut eqqartorneqarpat? Qanoq imminnut tapersersoqatigiittoqarsinnaava? Qanoq ataqatigiimmik aaqqissuussamik tamanik atorneqarsinnaasumik ineriartortitsisoqarsinnaava? Suliassaqaqaaq, NAKUUSA-milu siunissami sammisassat eqqartugassaasut ikinngelutik.

Inooqatigiinni atukkanut/ajornartorsiutinut aqquutissiuiinissaq uani immikkoortumik suliarineqartoq sammisat inuusuttunit eqqartorneqarsimani piviisuupput. Kusanaqaaq – inuusuttullu inersimasorpaarlutik. Misissuinermi siullermi inuusuttut ilaasut akissutaasa ersersippaat sammineqartunik eqqartuisinnaasut sammisanullu ajornarsinnaasunut oqaasertaliinissaminnut piareersimallutik tamanullu ajornartorsiutit oqaluuserissallugit piareersimallutik.

# INOOQATIGIINNI AJORNAR- TORSIUTAASUT SORLIIT ILIUUSEQARFIGINEQASSAP- PAT

Immikkoortup uumap inooqatigiinni ajornartorsiutit, inuusuttut isumaat malillugu, sorliit sullissutigissallugit pingaaruteqarnersut misissorpai. Ajornartorsiutit tamarmik apeqqutigineqartut – piareersarfigineqartullu immikkoortup siulianiittut – tunngavigalugit apeqqutigineqarpoq inuusuttut ajornartorsiutit iliuuseqarfiusariaqartut pillugit akisimanersut “aap”, “naamik” “immaqa”-milluunniit.

Ajornartorsiutit iliuuseqarfiginissaannut tapersersuineq anner-toorujuuvoq. Tapersersuineq oqaaseqaatit assinganik iluseqarpoq. Ajornartorsiutinut aalajangersimasunut iliuuseqarfigisassanut tapersersuineq annertunerpaavoq, isaannarnillu takuneqariaannaanngitsunik ajornartorsiutinik iliuuseqarfigisassanut tapersersuineq minnerulluni. Unili eqqartorneqarpoq inuusuttut amerlanerit “aap”-eernatik “immaqa”-mik akisimammata.

Nalunaarsuiffik 4.1-ip takutippaa inuusuttut isumaat, qanoq innikkut inuit ataasiakkaat ajornartorsiutaannik iliuuseqartoqartassanersoq, akissutigisimasaat iluaqutaasut. Inuusuttut takorluuinerannik iliuusissanullu (kissaatigisaannik) paasissutissanik allaqqasoqanngilaq, tassunga tunngasunik apeqquteqanngimmat.

## NALUNAARSUIFFIK 4.1

Inuusuttut unnerluutiginninneranni, isumaat malillugu, suut inooqatigiinni ajornartorsiutini sullissutigineqassanersut ersersinneqarpoq.

Akissutissaqarnerunissamat periarfissiisoq. Procenti.

Ajornartorsiutip nassuiarnera:	Aap, iliuuseqar- toqassaaq	Immaqa suliuuseqar- toqaruni	Naamik/ naluara
Inuusuttut ilaat siusittumik imigassamik atuisalertarput	95	5	0
Inuusuttut amerlasuut siusittumik cigaretsinik pujortartalertarput	92	8	0
Inuusuttut amerlasuut siusittumik hashimik pujortartalertarput	86	11	3
Inuusuttut ilaat artorsarput, kinguaassiuutimikkut innarlerneqarnikuugamik	86	14	0
Inuusuttut ilaat artorsarput, anaanaat aamma/imaluunniit ataataat imigassamik ajornartorsiuteqarmat	84	16	0
Inuusuttut ilaat politiit ajornartorsiutigineqarput, pinerluttuliorneq peqqutaalluni	84	14	2
Inuusuttut ilaat politiit ajornartorsiutigineqarput, imigassartorneq nakuusernerlu peqqutaalluni	78	19	3
Inuusuttut amerlasuut imminut toqunnissartik eqqarsaatigisarpaat misilinnikuulluguluunniit	73	24	3
Inuusuttut ilaat ajornartorsiuteqartarput, anaanamik aamma/imaluunniit ataatamik hashimik pujortartarmat	70	24	6
Inuusuttut amerlasuut atuffarluttuupput	65	30	5
Inuusuttut amerlasuut meeqqat atuarfiat naammassereeraangamikku ilinniagaqarneq ajorput	65	30	5
Inuusuttut amerlasuut atuarfimmiiit anigaangamik suliffissaqarneq ajorput	57	32	11
Inuusuttut amerlasuut tarnimikkut ajornartorsiuteqarput, inuullutillu artorsarlutik	58	39	3

Noqq. N=37 ima isumaqarpoq; ataaseq akineqarsimangitsaq kisitani ilaanngittoq  
Kilde: Ilulissani meeqqat ataatsimeersuarneranni spørgeskema, oktober 2011.

## CIGARETSINIK, IMIGASSAMIK HASHIMILLU ATUINEQ AJORNARTORSIUTITALIK

Soorlu inuusuttut paasinnittariaasiat malillugu inooqatigiinni ajornartorsiutit sammineqartut, uani inuusuttut cigaretsinik, imigassamik hashimillu atuisut/atornerluisut suliassatut siullerpaatut inissisimapput. Angajoqqaat imigassamik hashimillu atuinerat/atornerluinerat issuseqataavoq suliassanilu siullerpaaniilluni.

Tamanna ima paasisariaavoq, inuusuttut isumaqartut imigassamik hashimillu atuineq/atornerluineq annertoq iliuuseqarfigineqartariaqartoq, inuusuttut akornanni aamma inersimasut akornanni.

## KINGUAASSIUUTITIGUT INNARLIINEQ

Inuusuttut kinguaassiuutimikkut innarlerneqarnikuunertik pissutigalugu artorsartut sammisami ataatsimi ersarissumik takutinneqarput. Isummernerit ersersippaat Kalaallit Nunaanni ukiuni kingullerni kinguaassiuutitigut innarlerneqarsimasut pillugit sammisaqartarneq takussutissartaqalersimasoq.

Tamarmik – inuusuttutaaq tamarmik – ilisimareerpassippaat meeqqanik inuusuttunilla kinguaassiuutitigut innarliisoqatartoq, siornatigulli eqqartorneqartarsimanngitsut. Inuusuttut akissutaasa takutippaat sammisap oqaluuserinissaanut piareersimallutik.

## INUIT ATAASIAKKAAT AJORNARTORSIUTAANNUT TUNNGANERUSUT

Inooqatigiinni ajornartorsiutini, inuusuttut ikinnerit isumaat malillugu, iliuuseqarfigisassaanneginnersaasoq tassaavoq “inuusuttut amerlasuut tarnimikkut ajornartorsiuteqarput artorsarlutillu”.

Tassani aamma oqaluuserisaasoq tassaavoq atugaasup ersarissumik artorsartumik takuneqarsinnaannginnera, taamaattumik takorluukkamik iliuuseqarfigissallugu ajornartuusoq. Soorlu tamanna sammineqartoq inuusuttut ilisimasaqarfigivallaanngikkaat. Nalunngilaat inuit artorsarsinnaasartut ataasiakkaallu ajornartorsiuteqarsinnaallutik, ilisimaskiffigineqarneruvorli inuit ataasiakkaat ajornartorsiutaasa qanoq pingornerisa ilisimasaqarfigineqarnerat. Assersuutigalugu tarnikkut ajornartorsiuteqalersinnaavugut, kinguaassiuutitigut innarlerneqarsimanerup kinguneranik.

Inuusuttut ukiui akissutit immikkoortiterneranut malunniuteqagataavoq: ukiukinneruguni, inooqatigiinni ajornartorsiutinik iliuuseqarfigisariaqakkanik takunninnissaq ajornarnerusinnaavoq. Aammalu niviar-siaqqat nukappiaqqaniit ajornartorsiutinik iliuuseqarfigisassanik takunnisimallutik nassuerutiginnittarnerat akulikinneruvoq.

## EQIKKAANEQ

Inuusuttut paasinninnerat malillugu inooqatigiinni ajornartorsiutit assigiinngitsut iliuuseqarfiginissaat pingaaruteqarpoq. Assersuullugu imigasamik atuilertarneq siusippallaarpoq, imaluunniit kinguaassiuutimikkut innarlerneqartarneq ajornartorsiutini iliuuseqarfigisassatut isigineqartoq; tarnikkut artorsartut assingatut pingaarutilittut isigineqanngittut.

Tarnikkut atugaasut pillugit akunniliulluni sullissinerunissaq pingaaruteqarpoq, s.i. qanoq inooqatigiinni ajornartorsiutit imaaliallaanaq iliuuseqarfigineqarsinnaanngittut malunniuttarneri, taamaalilluni ajornerit/nikallunganerit/imminut toqunnissamut eqqarsaateqarnerit pillugit paasisstissiuutingaluni oqallissitsinissaq allannguissarlu pilersinneqarsinnaalluni.



# INOOQATIGIIT AJORNARTORSIUTAAT PILLUGIT OQALUUSERINNINNEQ ILIUUSEQARNERLU

Immikkoortut siuliini ersersinneqarpoq, inuusuttut ataatsimeersuarnermi ilaasut Kalaallit Nunaanni inooqatigiinni ajornartorsiutit pillugit ilisimasaqartut, ajornartorsiutillu aaqüffiginissaannut soqutiginnittut. Taamaatorli ajornartorsiutit sorliit eqqartorneqarneri apeqqutaavoq, inuusuttummi peqatiminnik inooqatigiinni ajornartorsiutit pillugit oqaloqateqakka-junneq ajorput.

## NIVIARSIAQQAT NUKAPPIAQQALLU ASSIGIINNGISSUTAAT

Ataatsikkut niviarsiaqqat nukappiaqqallu akissutaat assigiinngillat, niviarsiaqqat nukappiaqqaniit inooqatigiinni periarfissat ajornartorsiutillu peqatimi akornanni oqaluuserinerusarnerlugit paasissutigigamikku. Akissutit nalunaarsuiffik 5.1-imi takuneqarsinnaapput, tassani niviarsiaqqat nukappiaqqallu immikkut saqqummiunneqarlutik.

## NALUNAARSUIFFIK 5.1

Niviarsiaqqat nukappiaqqallu unnerluutiginninneranni inooqatigiinni periar-fissat ajornartorsiutillu pillugit qanoq oqallitsigisarnerat ersersinneqarpoq. Procenti.

	Piger	Drenge	Alle
Oqaluuserisaqaarput	32	7	22
Ilaatigut oqaluuserisarpaput	41	33	38
Qaqutigut oqaluuserisarpagut	14	60	32
Oqaluuserineq ajorpagut	13	0	8
Katillugit amerlassusaat	22	15	37

Noqq. N=37 ima isumaqarpoq; ataaseq akineqarsimangitsaq kisitani ilaangittoq  
Kilde: Ilulissani meeqqat ataatsimeersuarneranni spørgeskema, oktober 2011.

## OQALUUSERIUMINAATSUT

Amerlasuut isumaqarput inooqatigiinni periarfissat ajornartorsiutillu pillugit oqallinnissaq ajornartartoq; niviarsiaqqat ukappiaqqallu affaat taamatut isumaqarput. Niviarsiaqqat nukappiaqqanit inooqatigiinni periarfissat ajornartorsiutillu pillugit oqallittarlutik akinerugaluartut, tamarmik isumaqarput oqaluuserinissai ajornartartut.

Immikkoortuni siullerni ataasiaannarani eqqaaneqarpoq inuusuttut inooqatigiinni ajornartorsiutit ingammik oqaluuserissallugit ajornaku-soortikkaat, tassanilu tarnikkut atugaasut pillugit ilisimasat killeqartut. Taassuma ersersippaa inuusuttut (inersimasullumi) ilisimasaqarneruler-nissaannut ajornartorsiutillu iliuuseqarfiginissaat pillugit oqallitalernis-saannut suliniuteqarnissaq pingaaruteqartoq.

## KIKKUT AKISUSSAAPPAT ILIUUSEQARNISSAMUT?

Inuusuttut aperineqarput kikkut, paasinnittariaasiat malillugu, ajornartor-siutitik iliuuseqarnissamut akisussaasuunersut. Inuusuttut aalajanger-simasumik aperineqarsimapput Naalakkersuisut, kommunimi politikerit, Naalakkersuisoqarfinni atorfillit, kommunini atorfillit, tarnip pissusiinik ilisimatuut, politiit, angajoqqaat, inuusuttut namminneq aamma/imaluun-niit atuarfiit, ajornartorsiutitik iliuuseqarfigisariaqartunik eqqaaneqartut akisussaaqataaffigineraat.

Inuusuttut amerlasuut inooqatigiinni ajornartorsiutitik iluarsii-nissat pillugit kikkut akisussaaqataanerit pillugu akinissartik ajornaku-soortissimavaat. S.i. ataaseq oqartoq:

Kikkut iliuuseqarnissamut akisussaaqataassanersut pillugu apeq-qutip akinissaa ajornakusoortissimavara. Uannut tamanna nalorninarpoq.

Nalunaarsuiffik 5.2-up takutippaa niviarsiaqqat nukappiaqqallu pissarsiaat malillugit, angajoqqaat inooqatigiinni ajornartorsiutit ilaanni iliuuseqarnissamut akisussaaffimmik annertuumik paarinnittuusut. Tamanna qini-gaq soqutiginarpoq. Ilumooraluarpoq angajoqqaat inooqatigiinni ajornartorsiutinik pilersitseqataasartut meeqqaminnut kinguneqarsinnaasunik, kisianni inuttut ajornartorsiutit pillugit isiginnittariaaseq/ isummertariaaseq aaliangeeqataasarpoq, qanoq ajornar-torsiut angitiginersaq mikitigisorluunniit. Soorlu inuusuttut ilaasa angajoqqaavi inooriaasiat ajornartorsiortitsisoq, s.i. angajoqqaat imigassamik hashimilluunniit ajornartorsiutaasumik atuisuuppata (Christensen, et al. 2009).

## NALUNAARSUIFFIK 5.2

Niviarsiaqqat nukappiaqqallu unnerluutaat, kikkut inooqatigiinni ajornartorsiutinut iliuuseqarnissamut akisussaaqataassanersut pillugit. Procenti.

	Niviarsiaqqat	Nukappiaqqat	Tamarmik
Angajoqqaat	96	86	92
Politiit	48	62	53
Inuusuttut	52	46	50
Tarnip pissusiinik ilisimatuut	62	31	50
Atuarfik	52	31	44
Naalakkersuisoqarfinni atorfillit	52	39	47
Naalakkersuisut	57	31	47
Kommunini politikerit	43	15	32
Kommunini atorfillit	41	8	29
Katillugit amerlassusaat	21	13	34

Noqq. N=37 ima isumaqarpoq; ataaseq akineqarsimangitsaq kisitani ilaanngittoq  
Kilde: Ilulissani meeqqat ataatsimeersuarneranni spørgeskema, oktober 2011.

Niviarsiaqqat nukappiaqqallu ersersippaat inooqatigiinni ajornartorsiutinik iluarsaassinissamut angajoqqaat akisussaaffimmik annerpaamik tigumminnittuusut. Affaasa missaat isumaqarput inuusuttut namminneq akisussaasuusut. Taamaattumik ajornartorsiutit iluarsaanneqarnissaat ilaqutariit iluanni ataatsimut akisussaaffittut inissisimasoq oqaatigineqarsinnaavoq.

Saniatigut inuusuttut affaasa missaat isumaqarput politiit akisussaaffeqartut. Nukappiaqqat taamatut isumaqarnerupput, niviarsiaqqat tarnip pissusiinik ilisimatuut akisussaattikkaat. Taassuma ersersippaa niviarsi-

aqqat nukappiaqqallu inooqatigiinni ajornartorsiutinut tunngasunik paa-sinnittariaasiisa assigiinnginnerat, ajornartorsiutillu suut iliuuserisassaa-nerannik isumaqatigiinnginnerat assigiinnginnernnik takutitseqataavoq.

Niviarsiaqqat affaasa missaat isumaat malillugit Naalakkersuisut, kommunini politikerit kommuninilu atorfillit inatsisiliornerni, inatsisilior-nerup allaffissorneratigut inatsisiliornerullu inissinnissaata suliarineratigut qanorlu suliarissaneraat akisussaasuupput, nukappiaqqalli eqimattaaraan-naat isumaqataallutik.

## EQIKKAANEQ

Inuusuttut uani immikkoortumi akissutaat ukiukinneri eqqarsaatigalugit atuarneqassapput. Inuusuttut inooqatigiinni ajornartorsiutit eqqaaneqar-tut ajunngitsumik iliuuseqarfiginissamut kikkut akisussaaffimmik tigung-missanersut isumasioqatiginiarlugit inuusoqaat. Inuusunnerat peqqutaa-qataagunarlu akisussaaffik angajoqqaaniitsinnerat annertuvoq.

Sammissaq eqqartussallugu ajornarsinnaasarpog, ilimagissanngi-larpullu inuusuttuniit naammaginatsumik iliuusissanik pissarsissalluta. Taamaattorli sammissaq suliniuteqarfigissallugu soqutiginarpoq. Ilisimasa-nilli annerusumik ingerlatitseqqinnissamut inooqatigiinni ajornartorsiutit assigiinngitsunut tunngasunik pisariaqartitsivugut, qanoq aaqqiisnnaa-nerluta ilisimasallu qanoq ingerlateqqissanerlutigit suleqatigiilluni aaqqi-nissamut misilittagaqalissagutta.

Aammattaaq maluginiartariaqarparput inuusuttut ataasiakkaar-lutik namminneq akissuteqartut, taamaattumillu kisimiillutik aaqqiissutis-sanik nassaarniarlutik. Silatusaarnerussaaq inuiaqatigiit tamaasa inooqati-giinni ajornartorsiutit iliuuseqarfiginissaat pillugit suliniuteqarnissamut ilanngukkaanni, taamaalilluni piviusunik iliuuseqarnissamut paaseqatigiis-sinnaaneq annertunerussangaluarpoq, kiisalu pisariaqartumik ataasiakkaat, ilaqutariit, inooqatigiinni eqimattat, kommunit nunalu tamakkerlugu suleqatigiissinnaallutik.

## ATUAGASSIAQARNEQ

- Bjerregaard, P. & I.K. Dahl-Petersen (red.) (2008): *Befolkningsundersøgelsen i Grønland 2005-2007. Levevilkår, livsstil og helbred*. København: Statens Institut for Folkesundhed.
- Brochmann, H. (1992): *Bygden i Diskobugten*. København: Gyldendal.
- Christensen, E., L.G. Kristensen & S. Baviskar (2009): *Børn i Grønland. En kortlægning af 0-14-årige børns og familiers trivsel*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, 09:01.
- Curtis, T., F.B. Larsen, K. Helweg-Larsen & P. Bjerregaard (2002): “Violence, Sexual Abuse and Health in Greenland”. *International Journal of Circumpolar Health*, 61, 2, s. 110-123.
- Departementet for Familie, Kirke, Kultur og Ligestilling (2011): *Redegørelse om børne- og ungestrategien*. Nuuk: Departementet.
- Folkver, P. & F. Hvilsom (1994): *Af den indre styrke. Beretninger om liv og død trehundrede kilometer nord for polarcirklen*. Nuuk: Atuakkiorfik.
- Heinrich, J. (2010): *Eske Brun og det moderne Grønlands tilblivelse 1932-64*. Ph.d.-afhandling. Ilisimatusarfik. KVUG (Kommissionen for Videnskabelige Undersøgelser i Grønland).
- Joelsen, A. (2010): *Komparativ undersøgelse af primær socialisering i det traditionelle Grønland og dagens Grønland gennem det sociale netværk Facebook*. Bacheloropgave. Nuuk. Ilisimatusarfik. Afdeling for Samfundsvidenskab, Sociologi.

- Kahlig, W. & N. Banerjee (red.) (2007): *Børn og unge i Grønland – en antologi*. Nuuk: MIPI.
- Nathansen, K.M. (2004): *Fra 'den gode skole' til 'det gode liv': En diskussion om styrkelse af den personlige udvikling i Grønland gennem en koordineret opbygning af emotionelle og sociale kompetencer i hjem, daginstitution og skole*. København: Danmarks Pædagogiske Universitet.
- Niclasen, B.V. & Bjerregaard, P. (red.) (2011): *Folkesundhed blandt skolebørn*. København: Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet.
- Niclasen, B., K. Løngaard, L. Laursen & C. Schnohr (2007): Health on the Top. Results from the HBSC study in Greenland in 2006. [Original: Sundhed på Toppen. Resultater fra HBSC undersøgelsen i Grønland i 2006]. Inussuk Arctic Research Journal, 1:2007.
- Pedersen, J.M. (2001): Grønlandske skolebørn ryger – en trussel for livet. [Greenlandic Children Smoke – a Threat for Life] I: *Sundhed på vippen*. Red.: Jørgensen, P.S., B.E. Holstein & P. Due. København: Hans Reitzels Forlag.
- Pedersen, J.M. (1997): Sundhedsadfærd blandt grønlandske skolebørn. [Health Behaviour among Greenlandic Schoolchildren]. *DIKE's Grønlandsskrifter*, nr. 8, København.
- Schiermacher, M. (2010): *Den moderne qivittog – En tilstand af permanent midlertidighed*. Specialeafhandling. Københavns Universitet. Institut for Antropologi.

## SFI-P NALUNAARUSIAI 2011

SFI-p nalunaarusiarisartagai pisarineqarsinnaapput imaluunniit [www.sfi.dk](http://www.sfi.dk) miit qarasaasiakkut pissarsiarineqarsinnaallutik. Nalunaarusiat ataasiakkaat internettikkut taamaallaat saqqummersinneqarnikuupput, tamannalu matuma kinguliini allattukkani takuneqarsinnaavoq.

- 11:01 Liversage, A., Jakobsen, V. & Rode Hansen, I.: *"Det var ikke nemt, men jeg klarede det!" Interviewundersøgelse med etniske minoritetskvinder om uddannelse.* 156 sider. ISBN: 978-87-7119-000-7. Vejledende pris: 150,00 kr.
- 11:02 Filges, T. & Holt, H.: *AC-arbejdskraft i den vestlige del af Region Midtjylland. Muligheder og barrierer.* 96 sider. ISBN: 978-87-7119-001-4. Vejledende pris: 90,00 kr.
- 11:03 Lausten, M., Mølholt, A.-K., Hansen, H., Heiner Schmidt, L. & Aaquist, M.: *Forebyggende foranstaltninger 5-9 år. Dialoggruppe – om forebyggelse som alternativ til anbringelse. Delrapport 3.* 184 sider. ISBN: 978-87-7119-002-1. Vejledende pris: 180,00 kr.
- 11:04 Jacobsen, J. & Lindstrøm, M.: *Lokal integration af førtidspensionister.* 110 sider. ISBN: 978-87-7119-003-8. Vejledende pris: 110 kr.
- 11:05 Deding, M. (red.): *Forskning om tvang i misbrugsbehandling. En kortlægning foretaget af SFI Campbell.* 110 sider. ISBN: 978-87-7119-004-5. Netpublikation.

- 11:06 Oldrup, H., Lindstrøm, M. & Korzen, S.: *Vold mod førskolebørn. Praksis og barrierer for opsporing og underretning*. 110 sider. ISBN: 978-87-7119-005-2. Netpublikation.
- 11:07 Christensen, E.: *Væk fra Grønland. Udsatte grønlandere, der er flyttet til Danmark med deres børn*. 88 sider. ISBN: 978-87-7119-006-9. Vejledende pris: 90,00 kr.
- 11:08 Brink Thomsen, L. & Høgelund, J.: *Handicap og beskæftigelse. Udviklingen mellem 2002 og 2010*. 140 sider. ISBN: 978-87-7119-007-6. Vejledende pris: 140,00 kr.
- 11:09 Bengtsson, S., Hansen, H. & Røgeskov, M.: *Børn med en funktionsnedsættelse og deres familier. Den første kortlægning i Norden*. 108 sider. ISBN: 978-87-7119-008-3. Vejledende pris: 110,00 kr.
- 11:10 Vitus, K. & Kjær, A.A.: *PSP-samarbejdet. En kortlægning af PSP-Frederiksberg, Odense, Amager og Esbjerg*. 201 sider. ISBN: 978-87-7119-009-0. Netpublikation.
- 11:11 Graversen, B.K.: *Tættere på arbejdsmarkedet? Om effektmåling af beskæftigelsesindsatsen for ikke-arbejdsmarkedsparede ledige*. 78 sider. ISBN: 978-87-7119-010-6. e-ISBN: 978-87-7119-048-9. Vejledende pris: 70,00 kr.
- 11:12 Andersen, D., Thomsen, R., Langhede, A.P., Albæk Nielsen, A. & Toft Hansen, A.: *Skolernes samarbejde. Kortlægning af skolernes kontakt med kommunale forvaltninger og andre institutioner*. 249 sider. ISBN: 978-87-7119-011-3. Netpublikation.
- 11:13 Larsen, M., Bach, H.B. & Ellerbæk, L.S.: *55-70-åriges forbliven på arbejdsmarkedet. Adfærd, forventninger, aftaler og kendskab til regler*. 222 sider. ISBN: 978-87-7119-012-0. e-ISBN: 978-87-7119-045-8. Vejledende pris: 220,00 kr.
- 11:14 Christoffersen, M.N. & Hammen, I.: *ADHD-indsatser. En forskningsoversigt*. 129 sider. ISBN: 978-87-7119-013-7. Vejledende pris: 130,00 kr.
- 11:15 Oldrup, H., Korzen, S., Lindstrøm, M. & Christoffersen, M.N.: *Vold mod børn og unge. Hovedrapport*. 95 sider. ISBN: 978-87-7119-014-4. Vejledende pris: 90,00 kr.
- 11:16 Rostgaard, T., Bjerre, L., Sørensen, K. & Rasmussen, N.: *Omsorg og etnicitet. Nye veje til rekruttering og kvalitet i aldreplejen*. 207 sider. ISBN: 978-87-7119-015-1. Vejledende pris: 200,00 kr.
- 11:17 Bengtsson, S., Alim, W., Holmskov, H. & Lund, A.: *Sociale indsatser til mennesker med ADHD. En kortlægning*. 166 sider. ISBN: 978-



- 87-7119-017-5. e-ISBN: 978-87-7119-040-3. Vejledende pris: 160,00 kr.
- 11:18 Böcker Jakobsen, T., Langhede, A.P. & Sørensen, K.: *Lige muligheder – støtte til udsatte børn og unge. Evalueringsrapport 1: Beskrivelse af igangsatte forsøgsprojekter*. 87 sider. ISBN: 978-87-7119-016-8. Netpublikation.
- 11:19 Albæk, K. & Brink Thomsen, L.: *Er kvindefag lavtlønsfag? En analyse af sammenhængen mellem løn og andelen af kvinder i enkelte arbejdsfunktioner*. 97 sider. ISBN: 978-87-7119-018-2. Vejledende pris: 97,00 kr.
- 11:20 Knudsen, L. & Egelund, T.: *Effekter af slægtspleje. Slægtsanbragte børn og unges udvikling sammenlignet med plejebørn fra traditionelle plejefamilier*. 161 sider. ISBN: 978-87-7119-019-9. Vejledende pris: 160,00 kr.
- 11:21 Kofod, J., Dyrvig, T.F., Markwardt, K., Lagoni, N., Bille, R., Termansen, T., Christiansen, L., Toldam, E.J. & Vilshammer, M.: *Prostitution i Danmark*. 395 sider. ISBN: 978-87-7119-020-5. Vejledende pris: 390,00 kr.
- 11:22 Brink Thomsen, L. & Høgelund, J.: *Handicap og beskæftigelse i 2010. Regionale Forskelle*. 68 sider. ISBN: 978-87-7119-021-2. e-ISBN: 978-87-7119-022-9. Vejledende pris: 60,00 kr.
- 11:23 Amilon, A.: *Supplerende arbejdsmarkedspension. Hvorfor vælger eller fravælger førtidspensionister ordningen?* 92 sider. ISBN: 978-87-7119-023-6. e-ISBN: 978-87-7119-024-3. Vejledende pris: 90,00 kr.
- 11:24 Christensen, E. & Hansen, H.: *Den sociale indsats for børn og unge i Grønland. Kortlægning af aktiviteterne 2011*. 44 sider. ISBN: 978-87-7119-025-0. e-ISBN: 978-87-7119-026-7. Vejledende pris: 40,00 kr.
- 11:25 Lyk-Jensen, S.V., Weatherall, C.D., Heidemann, J., Damgaard, M. & Glad, A.: *Soldater før og under udsendelse. En kortlægning*. 190 sider. e-ISBN: 978-87-7119-028-1. Netpublikation.
- 11:26 Ottosen, M.H. & Stage, S.: *Dom til fælles forældremyndighed. En evaluering af forældreansvarsloven*. 257 sider. ISBN: 978-87-7119-029-8. e-ISBN: 978-87-7119-030-4. Vejledende pris: 250,00 kr.
- 11:27 Liversage, A. & Leelo Knudsen, L.: *Kvinder i byggefag. En interviewundersøgelse*. 131 sider. ISBN: 978-87-7119-031-1. e-ISBN: 978-87-7119-032-8. Vejledende pris: 130,00 kr.
- 11:28 Christensen, E. & Hansen, H.: *Kalaallit numaanni meeqqanut inu-usutunullu isumaginninnikekut suliniutit*. 46 sider. ISBN: 978-87-

- 7119-033-5. e-ISBN: 978-87-7119-034-2. Vejledende pris: 40,00 kr.
- 11:29 Lausten, M., Mølholt, A.-K., Hansen, H., Vammen, K.S., Schmidt, L.H. & Legendre, A.-C.: *Forebyggende foranstaltninger 10-13 år. Dialoggruppe – om forebyggelse som alternativ til anbringelse. Delrapport 4*. 184 sider. ISBN: 978-87-7119-036-6. e-ISBN: 978-87-7119-037-3. Vejledende pris: 180,00 kr.
- 11:30 Bengtsson, S.: *Danmark venter stadig på sin psykiatireform. Et rids af udviklingen de seneste årtier*. 78 sider. ISBN: 978-87-7119-038-0. e-ISBN: 978-87-7119-039-7. Vejledende pris: 70,00 kr.
- 11:32 Oldrup, H.H. & Vitus, K.: *Indsatser over for udsatte 0-3-årige og deres forældre. En systematisk forskningsoversigt*. 213 sider. ISBN: 978-87-7119-041-0. e-ISBN: 978-87-7119-042-7. Vejledende pris: 210,00 kr.
- 11:33 Bo Madsen, M., Jacobsen, S. & Jensen, S.: *Socialt bedrageri. Et litteraturstudie*. 100 sider. e-ISBN: 978-87-7119-044-1. Netpublikation.
- 11:34 Christoffersen, M.N., Skov Olsen, P., Vammen, K.S., Sander Nielsen, S., Lausten, M. & Brauner, J.: *Tidlig identifikation af kriminalitetstruede børn og unge. Risiko- og beskyttelsesfaktorer*. 207 sider. ISBN: 978-87-7119-046-5. e-ISBN: 978-87-7119-047-2. Vejledende pris: 200,00 kr.
- 11:35 Fuglsang Olsen, R., Egelund, T. & Lausten, M.: *Tidligere anbragte som unge voksne*. 145 sider. ISBN: 978-87-7119-043-4. e-ISBN: 978-87-7119-051-9. Vejledende pris: 140,00 kr.
- 11:36 Brink Thomsen, L. & Høgelund, J.: *Køn, Handicap og beskæftigelse i 2010*. 47 sider. e-ISBN: 978-87-7119-053-3. Netpublikation.
- 11:37 Liversage, A. & Gudrun Jensen, T.: *Parallele retsopfattelser i Danmark. Et kvalitativt studie af privatretlige praksisser blandt etniske minoriteter*. 191 sider. ISBN: 978-87-7119-054-0. e-ISBN: 978-87-7119-055-7. Vejledende pris: 190,00 kr.
- 11:38 Ottosen, M.H., Stage, S. & Søndergaard Jensen, H.: *Børn i deleordninger. En kvalitativ undersøgelse*. 209 sider. ISBN: 978-87-7119-056-4. ISBN: 978-87-7119-057-1. Vejledende pris: 200,00 kr.
- 11:39 Jin Pedersen, M., Rosdahl, A., Winther, S.C., Langhede, A.P. & Lynggaard, M.: *Ledelse af folkeskolerne. Vilkår og former for skoleledelse*. 283 sider. e-ISBN: 978-87-7119-058-8. Netpublikation.
- 11:40 Dreyer Espersen, L., Eiberg, M. & Andersen, D.: *Vejle til ungdomsuddannelse 2. Kvalitative interview med skoleledere, lærere, elever og UU-vejledere*. 169 sider. e-ISBN: 978-87-7119-060-1. Netpublikation.

- 11:41 Palmhøj Nielsen, L. & Skov Olsen, P.: *11-åriges trivsel og risiko. Statistiske analyser af 11-åriges trivsel*. 115 sider. ISBN: 978-87-7119-061-8. e-ISBN: 978-87-7119-062-5. Vejledende pris: 110,00 kr.
- 11:42 Thuesen, F., Tørslev, M.K. & Gudrun Jensen, T.: *Rekruttering og fastholdelse af højtuddannet arbejdskraft. Danmark, Norge, Holland, Storbritannien og Canada*. 244 sider. ISBN: 978-87-7119-063-2. e-ISBN: 978-87-7119-064-9. Vejledende pris: 240,00.
- 11:43 Brink Thomsen, L., Holt, H., Jensen, S. & Thuesen, Frederik: *Virksomheders sociale engagement. Årbog 2011*. 194 sider. ISBN: 978-87-7119-065-6. e-ISBN: 978-87-7119-066-3. Vejledende pris: 190,00 kr.
- 11:44 Bengtsson, S. & Stigaard, D.L.: *Aktuel skandinavisk og britisk handicappforskning. En kortlægning af miljøer*. 318 sider. ISBN: 978-87-7119-067-0. e-ISBN: 978-87-7119-068-7. Vejledende pris: 310,00 kr.
- 11:45 Lauritzen, H.H., Boje-Kovacs, B. & Benjaminsen, L.: *Hjemløshed i Danmark 2011. National kortlægning*. 148 sider. ISBN: 978-87-7119-069-4. e-ISBN: 978-87-7119-070-0. Vejledende pris: 140,00 kr.
- 11:46 Stigaard, D.L.: *Fra hjemløshed til egen bolig. Et interviewstudie blandt tidligere hjemløse*. 68 sider. e-ISBN: 978-87-7119-071-7. Netpublikation.
- 11:47 Calmar Andersen, S. & Winter, S.C. (red.): *Ledelse, læring og trivsel i folkeskolerne*. 164 sider. ISBN: 978-87-7119-072-4. e-ISBN: 978-87-7119-073-1. Vejledende pris: 160,00 kr.
- 11:48 Holt, H. & Larsen, M.: *Kønsopdelt lønstatistik og redegørelse om lige løn. Evaluering af loven*. 118 sider. e-ISBN: 978-87-7119-074-8. Netpublikation.
- 11:49 Brauner, J., Skov Olsen, P. & Egelund, T.: *Muligheder for Dokumentation af anbringelser. En gennemgang af målemetoder*. 168 sider. ISBN: 978-87-7119-076-2. e-ISBN: 978-87-7119-077-9. Vejledende pris: 160,00 kr.
- 12:01 Lyk-Jensen, S.V., Glad, A., Heidemann, J. & Damgaard, M.: *Soldater efter udsendelse. En spørgeskemaundersøgelse*. 117 sider. e-ISBN: 978-87-7119-075-5. Netpublikation.
- 12:02 Lausten, M., Hansen, H., Mølholt, A.-K., Vammen, K.S. & Legendre, A.-C.: *Forebyggende foranstaltninger 14-17 år. Dialoggruppe – om forebyggelse som alternativ til anbringelse. Delrapport 5*. 235 sider. ISBN: 978-87-7119-078-6. e-ISBN: 978-87-7119-079-3. Vejledende pris: 230,00 kr.

- 12:03 Rostgaard, T., Brunner, T.N. & Fridberg, T.: *Omsorg og livskvalitet i plejeboligen*. 150 sider. ISBN: 978-87-7119-080-9. e-ISBN: 978-87-7119-081-6. Vejledende pris: 150,00 kr.
- 12:05 Ellerbæk, L.S. & Høst, A.: *Udlejningsredskaber i almene boliger. En analyse af brugen og effekterne af udlejningsredskaber i almene boligområder*. 258 sider. ISBN: 978-87-7119-084-7. e-ISBN: 978-87-7119-085-4. Vejledende pris: 250,00 kr.
- 12:06 Høgelund, J.: *Effekter af den beskæftigelsesrettede indsats for sygemeldte. En litteraturoversigt*. 112 sider. e-ISBN: 978-87-7119-086-1. Netpublikation.
- 12:07 Skovbo Rasmussen, P. & Skov Olsen, S.: *Positiv adfærd i læring og samspil (PALS). En evaluering af en skoleomfattende intervention på 11 pilotskoler*. 159 sider. ISBN: 978-87-7119-087-8. e-ISBN: 978-87-7119-088-5. Vejledende pris: 150,00 kr.
- 12:08 Fridberg, T. & Damgaard, M.: *Frivillige i hjemmeværnet 2011*. 120 sider. ISBN: 978-87-7119-089-2. e-ISBN: 978-87-7119-090-8. Vejledende pris: 120,00 kr.
- 12:10 Bengtsson, S.: *Vækstfaktorer på det specialiserede socialområde*. 120 sider. ISBN: 978-87-7119-092-2. e-ISBN: 978-87-7119-093-9. Vejledende pris: 120,00 kr.
- 12:12 Christensen, E.: *Nakuusa – vi vil og vi kan. En opfølgning på Youth Forum i Ilulissat 2011*. 48 sider. e-ISBN: 978-87-7119-096-0. Netpublikation.
- 12:13 Christensen, E.: *Nakuusa – piunavugut saperatalu. 2011-mi ilulissani Youth Forum pillugu nangitsineq*. 50 sider. e-ISBN: 978-87-7119-097-7. Netpublikation.

# NAKUUSA – PIUMAVUGUT SAPERATALU

## 2011-MI ILULISSANI YOUTH FORUM PILLUGU NANGITSINEQ

Kalaallit Nunaanni Namminersorlutik Oqartussat inooqatigiinnut aningaasaqarnermullu tunngasut eqqarsagassiisumik suliaralugit aallartissimavoq. Pingaaruteqarporli inuit tamarmik inooqatigiit iluanni akisussaaffimmik tigusinerunissaat, nammineq allallu atugarissaarnissaat inooqatigiinnilu ajornartorsiutit aaqqiiviginissaannut suliniaqataanissaat anguniarlugu.

Nalunaarusiap inuusuttut inissisimaffiat, tamanna pillugu, erseqqissarpaa. Inuusuttut eqimattat ilisimasaannut, inooqatigiinni ajornartorsiutinut tunngasut, iliuusissallu pillugit qanoq isumaqarnermut nalunaarusiami atuarneqarsinnaavoq. NAKUUSA iluarsartuullugu pilersaarusiaasoq Kalaallit Nunaanni Namminersorlutik Oqartussat; Ilaqutariinnermut, Kultureqarnermut, Ilageeqarnermut Naligiissitaanermullu Naalakkersuisoqarfiata UNICEF Danmarkimeersoq suleqatigalugu piviusunngortinneqarpoq. Iluarsartuullugu pilersaarusiaq assigiinngitsunik sammisassartaqarpoq, taakkualu inuusuttut atugaat pisinnaatitaaffiisalu Kalaallit Nunaanni nukittorsarneqarnissaannut isumannaajaasuullutik. SFI iluarsartuullugu pilersaarusiame, ukiuni sisamani ingerlasussami, siunnersuisutut inissisimavoq, ukiunilu taaneqartuni; 2012, 2013, 2014 aamma 2015-imi minnerusumik nalunaarusiortassalluni.

Una nalunaarusiaq iluarsartuullugu pilersaarusiame siulliulluni suliaavoq. Nalunaarusiaq spørgeskemap inerneranik imaqarpoq, taannalu inuusuttunik, oktober 2011-imi Ilulissani NAKUUSA Youth Forum-imut ilaasunik, 13-15-inik ukilinnik 38-usunik immersorneqarsimalluni. Nalunaarusiap anguniaraa inuusuttut inooqatigiinni ajornartorsiutit periarfissarititallu pillugit ilisimasaat isumaallu saqqummiuppai. Nalunaarusiaq UNICEF Danmarkimiit aningaasaliiffigineqarpoq.